

3

ሞርመን

(The Church of Jesus
Christ Latterday Saints);
Also known as Mormons.

እውነተኛ የክርስትና እምነት መስለው ከሚታዩት ሃይማኖቶች መካከል ሞርመን ብልጫ ያለው ነው። የሞርመን ሃይማኖት በጣም እድገት ከሚያሳዩት ክፍል አንዱ ሲሆን በአሁኑ ጊዜ የሞርመን እምነት ተከታዮች ቁጥር 6 ሚሊዮን ደርሶአል። የወንጌል ስርጭታቸው የሚካሄደው ቅልጥፍና ናትጋት ባለው መልክ በመሆኑ ቁጥራቸው በየጊዜው ያድጋል። ማንኛውም የሞርመን እምነት ተከታይ የሁለተኛ ደረጃ ትምህርቱን ጨርሶ ኮሌጅ ከመግባቱ በፊት ለሁለት ዓመት ራሱን ለወንጌል አገልግሎት በፈቃዱ ይሰጣል። በዚህ ምክንያት ከ18 ሺ የሚበልጡ ወጣት የሞርመን እምነት ተከታዮች በየዓመቱ የወንጌል ተልእኮአቸውን ይፈጽማሉ። ለሰበካ ከመሄዳቸው በፊት ወጣት የሞርመን እምነት ተከታዮች የሚያስተምሩትን የሞርመንን ትምህርት በደንብ እንዲያውቁ በቂ ጥናትና ዝግጅት ያደርጋሉ። የሚሰበኩት በየቦታው ይሁን እንጂ ይበልጥ ትኩረት የሚያደርጉት ኮሌጆች ባሉበት አካባቢ ነው።

ሞርመኖች የታወቁ ሳይንቲስቶች፣ ሀብታም ነጋዴዎች፣ የፖለቲካ ሰዎችና በተለያዩ የሙያ ዘርፍ ታዋቂ ሰዎች የሆኑ አባላት እንዳሉአቸው ይናገራሉ። የራሳቸው ዩኒቨርሲቲና ሴሚናሪዎች አሉአቸው። የሥነ ጽሁፍ ስርጭታቸው በጣም የተቀላጠፈ ነው። የሞርመን ቤተ ክርስትያን የሚመራው እንደ አንድ ትልቅ ኮርፖሬሽን ሲሆን በቤተ ክርስትያኒቷ የሚመሩ በዓመት ብዙ ቢሊዮን ብር የሚያስገቡ የተለያዩ ንግዶች አላቸው። ቤተ ክርስትያኒቱ ብዙ ሰፋፊ መሬቶችና ሕንጻዎች ያላት ሲሆን በየጊዜው

ትላልቅ ሕንፃዎችን ያሠራሉ። የሞርመን ቤተ ክርስቲያን ሀብትና ድርጅት ከሆኑት መካከል ቦንቪል ኢንተርናሽናል ኮርፖሬሽን፣ ቤኔፊሻል ላይፍ ኢንሹራንስ ካምፓኒ፣ ኤልባርታ እርሻ ኮርፖሬሽን፣ ሃዋይ ካልቸራል ሴንተርና ማኔጅመንት ኮርፖሬሽን ሴንተር ይገኙባቸዋል። እንዲሁም ቤተ ክርስቲያኒቷ በተለያየ ኮርፖሬሽን ውስጥ ስቶክ ሲኖራት ታይም ሚረር ኮርፖሬሽን ውስጥ ብቻ የ28 ሚሊዮን ዶላር ሼር አላት። በተጨማሪ ማንኛውም የሞርመን አባል የሆነ ሁሉ ከገቢው አሥራት ለቤተ ክርስቲያን ይከፍላል። ለቤተ ክርስቲያኒቷ ከፍተኛ ስጦታ ከሚሰጡት መካከል ሁለቱ ቢሊየንና የማሪያት ሆቴል ባለቤት አንደኛው ሲሆን፣ ሁለተኛው ደግሞ የታወቀው የአስሞንድ ፋምሊይ ኢንተርቴንሽን ባለቤት ነው። የሞርመን ቤተ ክርስቲያን ባለው የገንዘብ ኃይልና በሚያሳዩትም ትጋት የክርስቶስ ቤተ ክርስቲያን ትልቅ ተቀናቃኝ ሆኖአል።

ሞርመኖች ባላቸው ጥሩ ሞራልና የቤተሰብ ጽኑ አቋም በአብዛኛው ሕዝብ መከበርና መደነቅን አትርፈዋል። ቡና፣ ሻይ፣ ኮካኮላ፣ አልኮልና ትምባሆን የመሳሰሉትን ስለማይወስዱ ለሰውነታቸው ጥሩ ጥንቃቄ በማድረግ የታወቁ ናቸው። የቀድሞ መጥፎ ታሪካቸውን በተቻለ መጠን ለመሸፈን ከፍተኛ ጥረት ያደርጋሉ።

የሞርመን ታሪካዊ አጀማመር

የሞርመን ቤተ ክርስቲያን ጆሴፍ ስሚዝ በተባለ ሰው ከጥቂት ጓደኞቹ ጋር ኒውዮርክ ውስጥ በ1830 ዓ.ም. ተጀመረ። ከስድስት አባላት ተነስቶ በአሁኑ ወቅት ከ6 ሚሊዮን በላይ የሆኑ አባላት አፍርቷል። ቤተ ክርስቲያኒቷ በዘመናት ብዙ መከፋፈልና ስደት ቢደርስባትም ከማደግ ወደ ኋላ አላለችም። በተለይ ባለፉት 20 ዓመታት ውስጥ ከፍተኛ ዕድገት አሳይታለች።

የሞርመን ሃይማኖት መሥራች ጆሴፍ ስሚዝ አሜሪካ፣ ቪርሞንት በተባለ ትንሽ ስቴት ውስጥ (እ.አ.አ.) ታህሣሥ 23 ቀን 1805 ተወለደ። አባቱ በጣም ድሃ ከመሆኑ የተነሳ ቪርሞንትና ኒውዮርክ ውስጥ የተቀበረ ሀብት ለማግኘት በመቆፈር ተግባር፣ እንዲሁም በጥንቁሳ መያ ላይ የተሰለፈ ነበር። በቂ ትምህርት ያልነበረው ወጣቱ ጆሴፍም አባቱን እየተከተለ የተቀበረ ንብረት ለማግኘት በመቆፈር ያለገልጋልና እንዲሁም ድንጋዮችን በማየት (peep) በቀላሉ የሚሞኙትን ጎረቤቶቹን ወደፊት የሚያጋጥማቸውን እንደሆነ በመገነር ያሞኝ ነበር። በዚህ በማጭበርበር ተግባሩ ምክንያት ጆሴፍ ስሚዝ አንድ ጊዜ አነስተኛ ቅጣት እንደተሰጠው ታሪክ ጸሐፊዎች ይናገራሉ። ጆሴፍ ስሚዝን በመጥፎ ባህሪው ከሚያውቁት ሰዎች መካከል ፓምፎይ ታከር የተባለው ሰው፣ “የጆሴፍ ስሚዝ ቤተሰቦች ያልተማሩ፤

ውስኪ ጠፎዎች፤ ሃይማኖተኮሶች ከሚባሉት መካከል ነበሩ። በዘመኑ የሚያውቁት ሁሉ ጆሴፍ ስሚዝ፤ ፍጹም አይረቡም ከሚባሉትና በስንፍናቸው ከታወቁት ሁሉ የሚበልጥ እንደነበረ ይናገራሉ። ዕድሜው ከ12 እስከ 20 በነበረበት ወቅት ጆሴፍ ስሚዝ በብዙዎች ዘንድ ይታወቅ የነበረው ደደብ፤ ፈዛዛ፤ ራሱን የማይጠብቅና ውሽታም፤ ጽርዬ፤ አጋኖ በማውራቱ ነበር። በቅርብ የሚያውቁት የሚናገረውን ሁሉ “እውነት ነው” ብለው መቀበል ያቅታቸው ነበር” አለ።

የጆሴፍ ስሚዝን ቤተሰብ በቅርብ የሚያውቁ አንዳንድ ሰዎች እንዲህ የሚል ሪፖርት ሰጡ። “እኛ ሰዎችን ከዚህ በታች የተዘረዘረው ሰዎች ለብዙ ዓመታት ከስሚዝ ቤተሰብ ጋር የቀረበ ግንኙነትና መተዋወቅ የነበረን ነን። ይህ ቤተሰብ ግብረ ገብ ፈጽሞ የጎደለው፤ የአካባቢው ሕብረተሰብ እምነት ያግባት ነበር። መሬት ውስጥ የተቀበረ ገንዘብ እንዳለ እናውቃለን (ይታየናል) በማለት ጊዜያቸውን በመቆፈር የሚያሳልፉ ነበር። ጆሴፍ ስሚዝና አባቱ በተለይ በመጥፎ ባህሪያቸውና በአደገኛ ልማዳቸው በጣም የታወቁ ነበሩ”።

በ1802 ዓ.ም. ጆን ስሚዝ በራዕይ እግዚአብሔር አብና እግዚአብሔር ወልድ ተገልጠው በዘመኑ የነበሩት አብያተ ክርስቲያናት ሁሉ በእግዚአብሔር ፊት የጠፉ እንደሆኑ እንደተነገረው ይገልጻል።የትኛውን ሃይማኖት መከተል እንደሚገባው እግዚአብሔር ምሪትን እንዲሰጠው ሲጻልይ፤ እግዚአብሔር አብና እግዚአብሔር ወልድ ተገልጠው “እንዲህ አሉኝ” ይላል። ራሱ ስለ ራዕዩ ሲናገር፤ “...ሁሉም የተሳሳቱ ስለሆነ የየትኛውም እምነት ተከታይ አትሁን፤ በአፋቸው ከእኔ ጋር ቅርብ የሆኑ ይመስላሉ፤ ልባቸው ግን ከእኔ ሩቅ ነው። የሰዎችን ሕግና ደንብ ያስተምራሉ። የሃይማኖት መልክ አላቸው፤ ኃይሉን ግን ከደዋል። በዚህ ምክንያት ከእነዚህ ውስጥ የትኛውንም ሃይማኖት እንዳልከተል ነገረኝ። በአሁኑ ጊዜ ልጄው የማልችለውን ሌላ ብዙ ነገር ነግሮኛል” አለ። እንግዲህ የሞርመን ቤተ ክርስቲያን ዋናው የእምነት መሠረታቸው ይሄ ጆሴፍ ስሚዝ እየሁ የሚለው ራዕይ ነው።

ከፍ ብለን ያየናቸው ጆሴፍ ስሚዝን በወጣትነት ዘመኑ በቅርብ የሚያውቁት ሰዎች ያቀረቡትን መጥፎ ስምና ባህሪ በመሸፈን የሞርመን ታሪክ ጸሀፊዎች አሳምረውና ቀባብተው ልዩ መልክ ሰጥተውታል። እውነትን በመሸፈን ጆሴፍ ስሚዝ ጩዋ፤ ራሱን መስዋዕት አድርጎ የሰጠ፤ ለክርስቶስ ወንጌል ራሱን ሙሉ በሙሉ ያስረከበ ሰው እንደነበረ አድርገው ያቀርቡታል። እውነተኛው ታሪክ ግን እነርሱ እንደገለጹት አልነበረም።

የሞርመን ሰባኪዎች አዲስ አማኝ ሲያገኙ በተቻላቸው መጠን የጆሴፍ ስሚዝን እውነተኛውን ራዕይ የያዘውን መግለጫ እንዳያውቅ ይጥራሉ። ጆሴፍ የመጀመሪያውን መገለጥ (ራዕይ) ያገኘው በ1820 ዓ.ም. ገደማ ገና የ15 ዓመት ወጣት በነበረበት ጊዜ እንደሆነ ይናገራል። ስለተገለ

ጠለት ራዕይ ጆሴፍ ስሚዝ ሲገልጽ እንዲህ ይላል፤ “ድንገት ፈጽሞ ልቋቋመው በማልቸለው ልዩ ኃይል ተያዝኩ፤ መላ ሕዋሳቴ ሳይቀር ስለተነካ ምላሴ ታሥሮ መናገር አልቻልኩም ነበር። ድቅድቅ ጨለማ ዙሪያዬን ከበበኝ፤ ለጊዜው ጥፋት የተፈረደብኝ መስሎ ተሰማኝ። ነገር ግን ያለኝን ኃይል ሁሉ በመጠቀም እግዚአብሔር ከዚህ ከያዘኝ ከጠላት ኃይል እንዲያድነኝ ተጣራሁ። በተስፋ መቁረጥ ልስምጥና ልጠፋ ስል ከማይታየው ዓለም በመጣ፤ ከዚህ በፊት አይቼው በማላውቀው እንድ ኃይል ውስጤ ሲሞላ ተሰማኝ። እንዲሁም ከራሴ በላይ የብርሃን ምስሶ ከላይ ከሰማይ መጥቶ በእኔ ላይ በቀስታ አረፈ። ወዲያው ቀደም ሲል ካሰረኝ ጠላት ነጻ ሆኜ ራሴን አገኘሁት” አለ።

የሞርመን መሪዎችና ራዕዮቻቸው

U የሞርመን ሃይማኖት መሪ የሆነው ጆሴፍ ስሚዝ ገና የ15 ዓመት ወጣት በነበረበት ዘመን “እግዚአብሔር አብ፤ እግዚአብሔር ወልድ በራዕይ ተገለጡልኝ” አለ። ይሄ የመጀመሪያው ራዕይ ለሞርመን ቤተ ክርስቲያን የመሠረት ድንጋይ ሆነ። ጆሴፍ ስሚዝ ሙሉ ሥልጣን ያለው ኃይል ነቢይ መሆኑንም ያረጋገጠውና “ማንኛቸውም ሃይማኖቶች ተክክል አይደሉም፤ አባሎቻቸው ሁሉ በእግዚአብሔር ዓይን የጠፉና የረከሱ ናቸው” ያለው ከዚህ ራዕይ በኋላ ነው። እግዚአብሔር አብና እግዚአብሔር ወልድ ሁለት የተለያዩ አምላኮች ናቸው የሚለው የሞርመን የእምነት ትምህርትም መሠረቱን ያገኘው በዚህ በመጀመሪያው ራዕይ ነው። ጆሴፍ ስሚዝ የሞርመንን ቤተ ክርስቲያን ከመመሥረቱ በፊት የክርስቲያኖች ትምህርት የከህደት እምነት እንደሆነ የተነገረውና እግዚአብሔርም ጆሴፍ ስሚዝ ነቢይ ሆኖ እውነተኛውን ክርስትና መልሶ እንዲገነባ የነገረው በዚሁ በመጀመሪያው ራዕይ እንደሆነ ይናገራል።

ጆሴፍ ስሚዝ “አየ” የተባለው የመጀመሪያ ራዕይ በታሪክ ጸሐፊዎች ሲመረመር አደናጋሪና አርስ በርሱ የሚቃረን ሆኖ ተገኝቷል። ስለ ራዕዩ መጀመሪያ የወጣው ጽሁፍ ጆሴፍ ስሚዝ መልአክ እንደተገለጠለት ሲገልጽ፡ ተሻሽሎ እንደገና የወጣው ላይ ግን እግዚአብሔር አብና ኢየሱስ ክርስቶስ እንደተገለጡለት ይናገራል። ይህን በመሰለ አደናጋሪ ራዕይ ተመስርቶ ጆን ስሚዝ (እ.አ.አ.) በ 1830 ዓ.ም. የሞርመን ቤተ ክርስቲያንን አቋቋመ።

A የ 1820 ዓ.ም. ራዕይ

በዚህ ዓመተ ምህረት ሞርኒ የተባለው መልአክ ተገልጦለት የተሰወረውን የወርቅ ሳህን አግኝቶ በላዩ የተጻፈውን መልአክት እንዲተረጉም ነገረው። መልአኩ የነገረውንም የወርቅ ሳህን ኩዋራ ከተባለው ተራራ ሥር

በ 1827 ዓ.ም. አገኘው። በላዩ ላይ የተጻፈበትን ምልክት ማየት የሚችልበት “ዑሪምና” “ተሚም” የተባለው ትልቅ መነጽር ተሰጠው። በዚያ መነጽር ጽሁፉን ተርጉሞ ከጨረሰ በኋላ በ 1830 ዓ.ም. አሳተመ። ይህም ጽሁፍ “የሞርመን ቅዱስ መጽሐፍ” (The Book of Mormonism) ተባለ።

ሐ የ 1829 ዓ.ም. ራዕይ

ጆን ስሚዝ በ 1829 ዓ.ም. በራዕይ ከዮሐንስ መጥምቁ ቅስናውን ተቀበለ። እንደገና በራዕይ “ሞርመኖች አሃዮና ሚዙሪ በሚባሉት ስቴቶች ውስጥ መሆን አለባቸው” ስለተባለ በ1931 ዓ.ም. የኒውዮርክን ስቴት ለቀው ወጡ።

መ የ1843 ዓ.ም. ራዕይ

ጆን ስሚዝ የሞርመንን ቤተ ክርስቲያን ለማሳደግ፣ የቅዱሳንን ቁጥር ለማብዛት ከአንድ ሚስት በላይ ማግባት አስፈላጊ እንደሆነ ሐምሌ 12 ቀን 1843 ዓ.ም. ከእግዚአብሔር ራዕይን (መገለጥን) አገኘሁ አለ። ከ ጆን ስሚዝ ቀጥሎ የሞርመንን ቤተ ክርስቲያን ይመራ የነበረው ቢርማሃም ያንግ 25 ሚስቶች እንደነበሩት ይታወቃል። የአሜሪካ መንግሥት ከአንድ ሚስት በላይ ማግባት ሕጋዊ እንዳልሆነ ሲጫናቸው በወቅቱ የሞርመን ቤተ ክርስቲያን ፕሬዚደንት የነበረው ዊልረርድ ዉድራፍ “ብዙ ሚስቶች አግብቶ መደሰት የሚችለው በመንግሥተ ሰማይ ብቻ እንደሆነ በራዕይ ተገልጦልኛል” በማለት በዚህ ላይ የሞርመን ቤተ ክርስቲያን የነበረውን አቋም ለወጠ። የሞርመን እምነት የተመሠረተው በራዕይ ላይ መሆኑን የምንገምተው በአሥራ ሦስት ዓመት ውስጥ ማለትም ከ 1831 እስከ 1844 ዓ.ም. ድረስ ባለው ጊዜ ውስጥ ጆን ስሚዝ 135 ራዕዮችን (መገለጦችን) በቀጥታ ከእግዚአብሔር ተቀብያለሁ በማለቱ ነው።

ሞርመኖች ሚዙሪ ስቴት ውስጥ ትልቅ ሰደት ስላጋጠማቸው ሚዙሪን ለቀው ወደ እልኖይ ስቴት ሄደው አባላት ሁሉ በአንድ አካባቢ በመኖር የራሳቸውን ቋሚ መንደር ፈጠሩ። የከተማው ጋዜጣ የሞርመንን ቤተ ክርስቲያን በመቃወም ስለጻፈባቸው ያንን የጋዜጣ ጅርጅት በእሳት ለማቃጠል ሲሞክሩ ጆን ስሚዝና ወንድሙ ሄይሪም በ 1841 ዓ.ም. ወሀኒ ቤት ገቡ። ጆን ስሚዝና ወንድሙ ፍርድ ቤት ከመቅረባቸው በፊት በጣም የተናደደው የአካባቢው ሕዝብ በጥይት መትቶ ገደላቸው። በዚህ ጊዜ የሞርመን ቤተ ክርስቲያን ነቢያቸው ለእምነቱ ሲል የሰማዕትነት ሞት እንደሞተ አወጁ። ጆን ስሚዝ ከሞተ በኋላ የቅርብ ደጋፊውና ረዳቱ የነበረው ብሪማሃም ያንግ ፕሬዚደንት ሆኖ ቤተ ክርስቲያኒቷን “ወደ ተስፋይቱ ምድር” ማለትም ወደ ዩታህ ስቴት እንድትዞር አደረገ። ይሄ ብዙ

ሚስቶችና ብዙ ልጆች የነበሩት፡ በሀብረተሰቡ መካከል ጠንካራ የኢኮኖሚ ጉልበት የነበረው ቢርግሃም ያንግ በ1877 ዓ.ም. ሲሞት ጥቂት ድሃ ገበሬ አባላት የነበሯትን የሞርመንን ቤተ ክርስቲያን በሺ የሚቆጠሩ ሀብታሞች የሞሉባት ቤተ ክርስቲያን እንድትሆን አደረጋት።

የሞርመን የሃይማኖት መጽሐፍ I

የሞርመን ቅዱስ መጽሐፍ
(The Book of Mormon)

“የሞርመን ቅዱስ መጽሐፍ” የተባለው፡ በውስጡ ከኢንግ ጄምስ መጽሐፍ ቅዱስ ከመቶ በላይ የሆኑ ከዚህም ከዚያም ቃል በቃል የተወሰዱ ጽሁፎች ይገኙበታል። የክርስቶስ፣ የጳጥሮስ፣ የጳውሎስ፣ የዮሐንስና እንዲሁም የሌሎች የአዲስ ኪዳን ጸሐፊዎች ቃል በ16ኛው ክፍለ ዘመን ከታተመው የኪንግ ጄምስ ትርጉም የተወሰደ ነው። ጆሴፍ ስሚዝ ቃል በቃል ከመጽሐፍ ቅዱስ የገለበጠውን ሀሳብ በመገለጥ እንዳገኘው አድርጎ አቅርቦታል። በራዕይ ጆሴፍ ስሚዝ እግዚአብሔር ክርስቲያን እንደገና መልሶ ሲመሠርት መሪ እንዲሆንና “ወርቃማው መጽሐፍ ቅዱስ” የተባለውንና በወርቅ ሳህን ላይ የቀጸፈውን እንዲተረጎም ጠራው። ያንን መጽሐፍ በ1830 ዓ.ም. ተርጉሞ ከጨረሰ በኋላ “የሞርመን ቅዱስ መጽሐፍ” ብሎ ሰየመው።

“የሞርመን ቅዱስ መጽሐፍ” የተባለው መጽሐፍ ከአይሁድ ዘር የመጡ አሜሪካን ኢንዲያን መጀመሪያ ወደ ደቡብ አሜሪካ መጥተው መኖሪያቸውን እዚያ እንዳደረጉና እነዚህም ሰዎች ኢየሱስ ክርስቶስ መጥቶ ወንጌልን የሰበከላቸው እንደነበሩ የሚያወራ ታሪክ ነው። ይህን የታሪክ መጽሐፍ ከብዙ ጊዜ በፊት ኔፋይት የተባለው የሞርመን ነቢይ ኒውዮርክ ውስጥ ከተራራ ሥር እንደደበቀው ይነገራል። የሞርመን መጽሐፍ ከየት እንደመጣ ባይታወቅም ከእግዚአብሔር የተሰጠ እንዳልሆነ ግልጽ ነው። መጽሐፍ ቅዱስን የሚቃረን መሆኑ ብቻ ሳይሆን ብዙ መሠረታዊ የሆኑ ስህተቶች ይገኝበታል።

ዘ ፐርል ኦፍ ግሬት ፕራይስ
(The Pearl of Great Price)

ይህ መጽሐፍ በውስጡ የተለያዩ ሥነ ጽሁፎችን ይዞአል። ከነዚህ መካከል “የአብርሃም መጽሐፍ” (The Book of Abraham) ይገኝበታል። ይህ መጽሐፍ የሞርመን አማኞች ጥቂሮችን ለምን እንደማይቀበሉ ምክን

ያቱን የሚገልጥ መጽሐፍ ነው። በጥቁር ላይ ያላቸው ዘረኛነት ወይንም ጥላቻ የተቀየረው በቅርቡ ማለትም በ 1978 (እ.አ.አ.) ከእግዚአብሔር ተሰጠን በሚሉት ራዕይ ወይንም መገለጥ ነው። ይህ መጽሐፍ የመሪያቸውን የጆሴፍ ስሚዝን የህይወት ታሪክ እንዲሁም የሞርመንን የእምነት አንቀጽ ይዘዋል። የእምነት አንቀጾቻቸውም የሞርመንን መጽሐፍ ሙሉ በሙሉ ያለአንዳች ጥያቄና ጥርጣሬ እንዲቀበሉ የሚያዝ ሲሆን መጽሐፍ ቅዱስን መቀበል የሚችሉትም የሞርመንን እምነት የማይቃረን እስከሆነ ብቻ ነው ይላል።

ዶክትሪን ኤንድ ኮቨንንት (Doctrine & Covenant)

ይሄ መጽሐፍ እግዚአብሔር ለጆሴፍ ስሚዝ የሰጠውን ልዩ ልዩ ራዕዮች ዝርዝር ታሪክ የያዘ ነው። የመጀመሪያው መገለጥ የተጻፈው ጆሴፍ ስሚዝ ከሰጣቸው ልዩ ልዩ ንግግሮች የተጠናቀረ ሲሆን ይህንንም “የትዕዛዝ መጽሐፍ” (The Book of Commandment) ብለው ይጠሩታል። ይህ መጽሐፋቸው ከአንድ ሚስት በላይ ማግባት እንደሚቻልና እንዲሁም ከአንድ በላይ አምላክ መኖሩን ይናገራል።

የሞርመን እምነት

① የሞርመን እግዚአብሔር

ሞርመኖች ከአንድ በላይ የሆነ እግዚአብሔር አለ ብለው ያምናሉ። ጆሴፍ ስሚዝ የመጀመሪያ እምነቱ በአንድ እግዚአብሔር መኖር ብቻ የነበረ ሲሆን ወደ መጨረሻ ግን ስለ እግዚአብሔር ያለው አቋም እየተለወጠ መጣ። ስለ እግዚአብሔር በጻፈው ጽሁፉ ላይ “አንድ ጊዜ እግዚአብሔር እንደ እኛው ሰው ነበር፤ እግዚአብሔር ወደ ላይ ከፍ ያለ (ያደገ) ሰው ነው” ይላል። በሞርመን አስተያየትና እምነት እግዚአብሔር ከመጀመሪያ ጀምሮ “እግዚአብሔር” የነበረ አይደለም፤ አሁን ካለበት ደረጃ የደረሰው ቀስ በቀስ ነው። ጆሴፍ ስሚዝ ይቀጥልና “እናንተም ራሳችሁ፤ ከእናንተ በፊት ቀድመው እንዳደረጉት፤ ንጉሦችና የእግዚአብሔር ካህን መሆንን መማር አለባችሁ...” ይላል። በዚህ ዓይነት ሰው ራሱ “እግዚአብሔር” የመሆን ብቃት (ችሎታ) አለው ይላሉ። ሰው ስለ እግዚአብሔር ያለው መረዳት ከአዕምሮው በላይ ከሆነ ያንን ሞርመኖች መቀበል አይፈልጉም። መቀበል የሚፈልጉት በአይናቸው ማየት የሚችሉትን ብቻ ነው፤ ያንን ሀሳባቸውን ወይንም ስለ እግዚአብሔር ያላቸውን አስተያየት እንዲደግፍላቸው መጽሐፍ

ቅዱስን በሚፈልጉት አይነት አጣመው ለማቅረብ ይዋክራሉ። የዋርመን እምነት በተለያዩ እግዚአብሔሮች (አምላኮች) ቁጥጥር ሥር ያሉ ብዙ ዓለማት መኖራቸውን ይደግፋል።

መጽሐፍ ቅዱስን በሙላት የሚያምን ክርስቲያን ግን አንድ እግዚአብሔር ብቻ እንዳለ ያምናል። የሚያመልከውም መጽሐፍ ቅዱስ ውስጥ እንደተጻፈው በአብ፥ በወልድ፥ በመንፈስ ቅዱስ፤ አንድ አምላክ ነው። “...ከአንዱ ከእግዚአብሔር በቀር ሌላ አምላክ እንደሌለ እናውቃለን” ይላል (1ኛ ቆሮ. 8:4። ጳውሎስ ይቀጥልና “...አምላክ ሳይሆኑ አምላክ ተብለው የሚጠሩ ብዙ አማልክትና ብዙ ጌቶች በሰማይም ሆነ በምድር አሉ ቢባልም፥ የእኛ አምላክ ግን የሁሉ ነገር ፈጣሪ የሆነና እኛም የእርሱ የሆንን አንዱ እግዚአብሔር አብ ብቻ ነው” ይላል (1ኛ ቆሮ. 8:5-6። ከእግዚአብሔር በቀር ሌላ አምላክ አለመኖሩን ብሉይ ኪዳንም ያረጋግጣልናል፤ “...እግዚአብሔር አምላካችን አንድ እግዚአብሔር ብቻ ነው” ይላል (ዘፃ. 6:4። እግዚአብሔር ስለ ራሱ ሲናገር “...ታውቁኝላችሁ፤ በእኔም ታምናላችሁ፤ እኔም ብቻ አምላክ እንደሆንሁ ታስታውላላችሁ፤ በእርግጥም ከእኔ በቀር ሌላ አምላክ የለም” ይላል (ኢሳ. 43:10)።

❶ የዋርመን ሥላሴ

ዋርመኖች መጽሐፍ ቅዱስ ውስጥ በተጻፈው መሠረት በሥላሴ አያምኑም። የሚያምኑት ሦስት አምላኮች እንዳሉና ሥራቸውንም በሕብረት ሆነው እንደሚሠሩ ነው። እግዚአብሔር አብ እንደ ሰው ሥጋና ደም እንዲሁም አጥንት ያለው ነው ይላሉ። ይህ በቀጥታ መጽሐፍ ቅዱስ ከሚገልጸው ውጪ ነው። ኢየሱስ ራሱ “እግዚአብሔር መንፈስ ነው፤ በእውነት የሚሰገዱለትም በመንፈስ ሊሰግዱለት ይገባቸዋል” (ዮሐ. 4:24) ያለውን በግልጽ ይቃረናል። ኢየሱስም በምድር ላይ በነበረበት ወቅት ሥጋን የለበሰ ሲሆን ሥጋና ደም የሌለው መንፈስ ቅዱስ ብቻ ነው በማለት ያስተምራሉ። ጆሴፍ ስሚዝ “እነዚህ ሦስት የተለያዩ አምላኮች ናቸው” ይላል።

ቀደም ሲል እንደገለጽነው መጽሐፍ ቅዱስ “ከአንድ በላይ አምላክ አለ” የሚባለውን ሀሳብ ፈጽሞ አይቀበለውም። በሥላሴ እናምናለን ስንል ዋርመኖች እንደሚያምኑትና እንደሚያስተምሩት ሦስት እግዚአብሔሮች (አምላኮች) አሉ ብለን ሳይሆን አንድ መለኮታዊ ሰዎች (persons) ይኸውም አብ፥ ወልድና መንፈስ ቅዱስ እንዳሉ እናምናለን ማለታችን ነው። በኢሳይያስ 43:10 ላይ አንድ አምላክ ብቻ መኖሩን ተመልክተናል። 2ኛ ጴጥሮስ 1:17 ላይ እግዚአብሔር አብ አምላክ መሆኑን፤ ዮሐ. 1:1-4 ላይ ደግሞ እግዚአብሔር ወልድ አምላክ መሆኑን የሐዋርያት ሥራ 5:3-4 ደግሞ መንፈስ ቅዱስ አምላክ መሆኑን እናያለን።

የጥርሙን ትምህርት በተለይ እግዚአብሔር አብን በሚመለከት ሀሳብ ላይ በጣም አደናጋሪ ነው። የጥርሙን መሪ ቢርገሃም ያንግ የጥርሙን ታሪክ በዘረዘረ እንደሚገልጽው በምድረ ገነት የነበረው የመጀመሪያው ሰው “አባታችን እግዚአብሔር ነው” ይሉ ነበር። ነገር ግን ከብሪገሃም ያንግ በኋላ መሪ ከነበሩት መካከል ጆሴፍ ፊልዲንግ ስሚዝ የተባለው የጥርሙን ነቢይ ከሦስት አምላካች አንዱ እግዚአብሔር አብ ሲሆን አዳም ግን ከዚያ አነስ ያለው እግዚአብሔር (አምላክ) ነው በማለት ያስተምር ነበር። በአሁኑ ጊዜ ያሉት ጥርመሮች ግን “አዳም እግዚአብሔር ነው” የሚለውን ትምህርት ይከዳሉ።

③ የጥርሙን ኢየሱስ

ጥርሙኖች ኢየሱስን የሚመለከቱት ከእግዚአብሔር አብ ፍጹም የተለየና ምንም ግንኙነት የሌለው አድርገው ነው። የሚጠሩትም “ኢሎሂም”፣ “ሚካኤል” ወይም “አዳም” ብለው ነው። ፍጹም አምላክ መሆኑን ባያምኑም “ጄሆቫ” ብለውም ይጠሩታል። ኢየሱስ የሉሲፈር የመንፈስ ወንድም ነው ይላሉ። ኢየሱስ የተወለደው በመንፈስ ቅዱስ ሳይሆን ማርያም ና እግዚአብሔር ሥጋዊ ግንኙነት ፈጽመው ነው ይላሉ። ነቢያቸው የነበረው ቢርገሃም ያንግ “ከዛሬ ጀምሮ በደንብ ተረዱ፣ ኢየሱስ ክርስቶስ የተወለደው በመንፈስ ቅዱስ አይደለም” ሲል አስተማራቸው።

የጥርሙን “ኢየሱስ” ሙጽሐፍ ቅዱስ “ነው” ከሚለው ጋር ይቃረናል። ኢየሱስ ክርስቶስ ልዩ የእግዚአብሔር ልጅ እንጂ የሉሲፈር ወንድም አይደለም። የግሪክን አፈ ታሪክ (mythology) ብንመረምር ይህን የመሰለ ጸያፍና አስነዋሪ ነገር አናገኝም። ይሁን እንጂ 6 ሚሊዮን የጥርሙን አማኞች ከላይ ያየውን ዓይነት የረከሰ አፈ ታሪክ አምነው ይቀበላሉ። ሙጽሐፍ ቅዱስ ስለ ኢየሱስ ማንነት ሲገልጽ እንዲህ ይላል፤ “ማርያም መልአኩን እኔ ድንግል ነኝ፤ ታዲያ ይህ ነገር እንዴት ሊሆን ይችላል? አለችው። መልአኩም እንዲህ ሲል መለሰ፤ መንፈስ ቅዱስ በአንቺ ላይ ይመጣል፤ የልዑል እግዚአብሔርም ኃይል በአንቺ ላይ ይሆናል፤ ስለዚህ ከአንቺ የማወለደው ሕፃን ቅዱስ ነው፤ የእግዚአብሔርም ልጅ ይባላል” (ሉቃስ 1:34-35)።

ጥርመሮች ኢየሱስ ከሌላ ሰው የተለየ አይደለም በማለት “ፍጹም አምላክ” መሆኑን አይቀበሉም። ነገር ግን ዘለዓለማዊ ነው፤ የሰው ሁሉ መንፈስም ልክ እንደ ኢየሱስ ዘለዓለማዊ ነው ብለው ያምናሉ። የጥርሙን ትምህርተ መለኮት (ቲዮሎጂ) “አማልክት መንፈስ የሆኑ ልጆችን ይወልዳሉ፤ እነርሱም ሥጋ እስኪለብሱ መጠበቅ አለባቸው” ይላሉ። በተጨማሪም ኢየሱስ ከአማልክት የተወለደ፤ መንፈስ ብቻ የነበረና አሁን ከአምላክነት ደረጃ ከፍ ያለው ነው፤ ክርስቶስ ከሰው የሚለየው በዕድሜው ብቻ ስለሆነ የምንመለከተው እንደ ታላቅ ወንድማችን ነው ይላሉ።

④ የሞርመን ደህንነት

በሞርመን እምነት ሁለት ዓይነት ደህንነት አለ። በእምነታቸው ማንም ወደ ሲኦል አይወርድም። አጠቃላይ ደህንነት የሚሉት አለ፤ ያም ሁሉም ትንሣኤን የሚያገኝበት ነው። የሞርመን “የተሃድሶ ወንጌል” ሳያውቁ የሚሞቱትን ያጠቃልላል። ሁለተኛው የሞርመን ደህንነት የሞርመንን ወንጌል በሚገባ የተከተሉትን የሚመለከት ነው። ደህንን ደህንነት ለማግኘት ከዚህ በታች የተዘረዘሩትን ስምንት ነገሮችን መፈጸም ይጠይቃል። እነርሱም፣ እምነት፣ ንስህ መግባት፣ ጥምቀት፣ እጅ መጫን፣ የቤተክርስቲያን አባልነት፣ ሕግጋትን መጠበቅ፣ ጆሴፍ ስሚዝንና ከእርሱ በኋላ የሚተኩትን እንደ እግዚአብሔር አፈ ጉባኤና የመጽሐፍ ቅዱስ አገልጋይ አድርጎ መቀበልና ጥሩ ምግባር ናቸው።

“የሞርመን ደህንነት” በዘለዓለማዊ ዕድገትና መሻሻል ላይ የተመሠረተ ነው። ሰው በሥጋው ሲሞት ከሦስት ደረጃ ወደ አንደኛው ይሄዳል። የመጀመሪያው “Telestial Glory” ሲሆን ወደዚያም የሚሄዱት የማያምኑት ናቸው፤ ሁለተኛው “Terrestrial Glory” ሲሆን ሞርመን ያልሆኑ ሀቀኛ፣ መልካምና ሃይማኖተኛ የሆኑ ሰዎች ብቻ የሚሄዱበት ሲሆን ሦስተኛውና “Celestial Glory” የተባለው ደግሞ ታዛዥ ሞርመኖች ብቻ የሚሄዱበትና ሰው ወደ አማልክትነት የሚለወጥበት ሥፍራ ነው። ሞርመኖች ደህን ሀሳብ የወሰዱት “...ስማያዊ አካል አለ፤ ነገር ግን የስማያዊው ክብር አንድ አይነት ነው፤ የምድራዊውም አካል ክብር ሌላ አይነት ነው፤ የፀሐይ ክብር ሌላ አይነት ነው፤ የጨረቃ ክብር ሌላ አይነት ነው፤ የከዋክብትም ክብር ሌላ አይነት ነው። ምክንያቱም አንዱ ኮከብ ከሌላው ኮከብ የተለየ ክብር አለው” (1ቆሮ. 15:40-41) የሚለውን ጥቅስ ለዓላማቸው እንዲመች አጣመው በመተርጎም ነው። በመሠረቱ ከላይ ያነበብነው ጥቅስ በመንግሥተ ሰማይ ያለውን ደረጃ መዘርዘሩ ሳይሆን በሚበሰብሰው ሥጋና ከትንሣኤ በኋላ በምንለብኩት አካል መካከል ያለውን ልዩነት በምሳሌ ሲገልጽ ብቻ ነው።

መጽሐፍ ቅዱስ መሠረቱ እምነትና ጸጋ ብቻ የሆነ፣ ለሰው የተዘጋጀ አንድ አይነት ደህንነት ብቻ እንዳለ ይናገራል። ደህንነታችን ኃጢአታችንን ሁሉ ሊሸፍን በሚችለው የእግዚአብሔር ልጅ የሆነው ኢየሱስ ክርስቶስ በከፈለው መስዋዕት ነው። ደህንነትን ለማግኘት የምናደርገው ነገር ቢኖር በኢየሱስ ክርስቶስ ማመን ብቻ ነው (የሐዋርያት ሥራ 16:30-31)። ለደህንነታችን በክርስቶስ መታመን በጀመርንበት ወቅት ወዲያው በእግዚአብሔር ፊት እንከብራለን። የደህንነታችን መሠረት የእኛ በጎ ሥራ ሳይሆን ክርስቶስ በመስቀል ላይ የፈጸመው ሥራ ነው። ሰዎች አንድ ጊዜ ኢየሱስን ለመጥጋት ምን ዓይነት በጎ ሥራ መሥራት እንዳለባቸው ሲጠይቁት፣ “የእግዚአብሔር ሥራማ እግዚአብሔር በላከው ማመን ነው” ሲል መለሰላቸው (ዮሐ. 6:29)። የዕብራውያንን መልዕክት የጻፈው ሰው ስለ ኢየሱስ ፍጹም አኖኝነት ሲገልጽ “...ሕያው ሆኖ ስለሚኖር በእርሱ አማካኝነት ወደ

እግዚአብሔር የሚመጡትን ሁሉ በፍጹም ሊያድናቸው ይችላል” ይላል (ዕብ. 7:25)። የእኛ በጎ ተግባር ለደህንነታችን ምንም ዓይነት ድርሻ የለውም (ሮሜ 4:1-8፤ ያዕ. 2:14-26)። ጳውሎስ “...እናንተ የዳናችሁች በእምነት አማካይ ነት በጸጋው ነው፤ ይህም የእግዚአብሔር ስጦታ ነው እንጂ በእናንተ ሥራ የተገኘ አይደለም። ማንም ሰው እንዳይመካ ይህ የመዳን ጸጋ የተገኘው ከሥራ አይደለም” ይላል (ኤፌ. 2:8-9)።

6 ሞርመኖች ስለ እግዚአብሔር ቃል ያላቸው አቋም

ሞርመኖች መጽሐፍ ቅዱስ ሙሉ ሥልጣን (Authority) ያለው መሆኑን አያምኑም። ለእምነታችንና ለሥነ ምግባር መመሪያ እንዲሆን የተሰጠን ከመጽሐፍ ቅዱስ ሌላ የለም የሚለውን ሀሳብ የማይቀበሉ “የሞርመን ቅዱስ መጽሐፍ” (The Book of Mormon) ከመጽሐፍ ቅዱስ በላይ ነው ብለው የሚያምኑ ናቸው። “የሞርመን ቅዱስ መጽሐፍ” ከ600 ዓመት ከክርስቶስ ልደት በፊት እስከ 428 ዓመት ከክርስቶስ ልደት በኋላ ባለው ጊዜ መካከል በተለያዩ ጥንታዊ ሰዎች የተጻፈ መጽሐፍ ነው ይላሉ። እነዚህም ሰዎች በባቢሎን ሕንፃ ዘመን እስከ መካከለኛው አሜሪካ ድረስ የተበተኑ ጃሬዳይትስ እየተባሉ የሚጠሩ ጥንታዊ ሰዎች ሲሆኑ እነርሱም የስህተት ትምህርት በመቀበላቸው የጠፉ ናቸው። በ600 ዓመት ከክርስቶስ ልደት በፊት የባቢሎን ምርኮ ከመድረሱ በፊት እግዚአብሔር ጥቂት አይሁዶችን እንዲሸሹ ተናግሯቸው ነበር። እነዚህ አይሁዶች በሌህና በልጁ በነፊ መሪነት ፓሲፊክ ውቅያኖስን አቋርጠው ደቡብ አሜሪካ ገቡ። እዚያም እርስ በርሳቸው በመጋጨታቸው ለሁለት ተከፍለው ኒየፋይትስና ላማናይትስ ተብለው የሚጠሩ ሁለት ሕዝቦች ሆኑ። ላማናይትስ የተባሉት የተረገሙ በመሆናቸው ጥቁር ቀለም ያላቸው የቃየል ዝርያዎች ናቸው ብለው ያምናሉ። ኒየፋይትስ የተባለው ሕዝብ ስለ ክርስቶስ ትንቢት እንደተናገሩና እንዲሁም ከሞት ከተነሳ በኋላ ደቡብ አሜሪካ ድረስ ጎብኝቷቸዋል ይላሉ። በዚያን ወቅትም ለኒየፋይትስ ቅዱስ ቁርባን፣ ጥምቀትና ቅስናን እንዲለማ መዱ ሲያደርግ በ428 ዓ.ም. ከክርስቶስ ልደት በኋላ ከላማናይትስ ጋር በነበራቸው ጦርነት ፈጽሞ ተደመሰሱ። “The Book of Mormon” (የሞርመን መጽሐፍ) የተባለውን ያጠናቀረው ሰው እንደገለጸው በዚያ ጦርነት ከመደምሰሳቸው በፊት ካህኑ ሞርመንና ልጁ ሞርኒ ራዕዩ የተጻፈበትን የወርቅ ዝርግ ሣህን ወስደው ቀበሩት። ከአንድ ሺ አራት መቶ ዓመት በኋላ የሞርመን መሥራችና ነቢይ የነበረው ጆሴፍ ስሚዝ በራዕይ ተገልጦለት ከተደበቀበት ቆፍሮ አወጣው፤ ያም የሞርመን መጽሐፍ (The Book of Mormon) የተባለው ነው ብለው ያምናሉ።

የሞርመኖች ቅዱስ መጽሐፍ ብዙ አወዛጋቢ ነገሮች ያሉት ነው። ይኸውም፡-

1ኛ. ጆሴፍ ስሚዝ ራዕይ ተገልጸለት ከተደበቀበት ተገኘ የተባለውን የወርቅ ዝርግ ሳህን በዓይኖችን አይተናል የሚሉ ሰዎች አለመኖራቸው ነው።

2ኛ. የሞርመኑ ቅዱስ መጽሐፍ ከ428 ዓ.ም. ጀምሮ የተቀበረ ነበር ይባል እንጂ (እ.ኤ.አ.) በ 1611 ዓ.ም. ከታተመው ኪንግ ጀምስ መጽሐፍ ቅዱስ ከ25 ሺ ቃላት በላይ የተወሰደ ነው።

3ኛ. መጽሐፉ ከታተመበት ከ1830 ዓ.ም. ጀምሮ ከሁለት ሺ እርማት በላይ ተደርጎበታል።

እነዚህ ሁሉ ለውጦች የመጽሐፉን አቋም በብዙ ለውጦውታል። የብዙዎቻችን ጥያቄ ጆሴፍ ስሚዝ በወርቁ ዝርግ ሳህን የተጻፈውን ትዕዛዝ መገለጥን ከእግዚአብሔር ተቀብሎ የተረጎመው ከሆነ ይሄ ሁሉ ስህተት እንዴት ሊሆን ቻለ? የሚል ነው።

ሞርመኖች ስለ መጽሐፍ ቅዱስ ያላቸው አስተያየት ብዙ የትርጉም ስህተት ስላለበት መጽሐፍ ቅዱስ ትክክለኛነቱ አስተማማኝ አይደለም የሚል ነው። የኪንግ ጀምስ ትርጓሜን ይቀበሉ እንጂ ልክነቱ የሚረጋገጠው የሞርመንን መጽሐፍ የማይቃረን እስከሆነ ድረስ ብቻ ነው በማለት የሞርመንን እምነት የሚነካ የመጽሐፍ ቅዱስ ክፍል በትክክል ያልተተረጎመ ነው ይላሉ።

⑥ ሞርመኖች ስለ ክርስቶስ ዳግም ምጽአት ያላቸው አቋም

ሞርመኖች በክርስቶስ ዳግመኛ ምጽአት ጊዜ አይሁዶች በፓልስታይን ከተሰበሰቡና እንዲሁም በተአምር ሞርመኖች ከአሜሪካ ስቴት አንደኛው በሆነው በሚዙሪ ስቴት ከተሰበሰቡ በኋላ እግዚአብሔር ከጥንቷና ከአሁኗ ኢየሩሳሌም በቀር በዓለም ሁሉ ፍርዱን ያፈሳል ይላሉ። ሞርመኖች አንግሎ እሥራኤል ከሚባሉት መናፍቃውያን ጋር በአንድ ነገር ይመሳሰላሉ፤ ይኸውም የጠፉት አሥሩ የእሥራኤል ነገዶች ተመልሰው ይታደሳሉ ማለታቸው ነው። የሚለያዩበት ነገር ቢኖር አንግሎ እሥራኤል የሚባሉት “የጠፉት አሥሩ የእስራኤል ነገዶች እንግሊዞች ናቸው” ሲሉ ሞርመኖች ግን ከሰሜን ዋልታ ወጥተው ወደ ጽዮን እንዲገቡ የተፈቀደላቸው ናቸው ይላሉ። ጽዮን የሚሉት ሚዙሪ ስቴትን ነው። በዚያም ቤተ ክርስትያኒቷ ያጠራቀመችውን ሀብት የሞርመን ቅዱሳን በመካፈል ይገለገሉበታል ይላሉ። ሞርመኖች ይሄ የሰሜን ዋልታ የተባለውን አገር ለማግኘት ብዙ ሚሊዮን ብር ወጪ ያደረጉበት ብቻ ሳይሆን ብዙዎችም ሕይወታቸውን አጥተውበታል።

ሞርመኖች በአካል ሰዎች ሁሉ ከሞት ይነሱና ከተዘጋጀላቸው ከሦስት ዓይነት ሥፍራዎች ወደ አንደኛው ይገባሉ። ወደ ዝቅተኛው ሥፍራ የሚሄዱት ወንጌልን የናቁ አህዛቦች ሲሆኑ የመጨረሻውን ትንሣኤ እስከሚያ

ገኙ ድረስ በዚያ እየተሰቃዩ ይቆያሉ። ሁለተኛው ሥፍራ ደግሞ ሞርመን ሆነው የሞርመንን መልዕክት ያልተቀበሉና እንደሚጠበቅባቸው ያልኖሩ እንዲሁም ሌላ የክርስትና እምነት ያላቸው አማኞች የሚሄዱበት ሁለተኛ ደረጃ ያለው ሥፍራ ነው። ሦስተኛው ደግሞ ከፍተኛ ደረጃ ያለው ሲሆን ያም ወደ አምላክነት የተለወጠ ሰው ግዛቱን የሚመሠርትበት ነው። አንድ ሰው እዚህ ሥፍራ ለመግባት በምድር ሳለ በሞርመን ቤተ መቅደስ ውስጥ በሰማያዊ ኃብቻ ማህተም የታተመ መሆን አለበት። እዚህ ደረጃ የደረሰው ሰው ወደ መለኮታዊነት የሚለወጠው ቀስ በቀስ ነው ይላሉ። ወደ አምላክ ነት የተለወጠው ሰው እርሱና ቤተሰቡ አንድ የተለየ ፕላኔት ይዘው ማስተዳደርና መግዛት ይጀምራል ብለው ያምናሉ።

አጠቃላይ ግምገማ

1 ከላይ እንደተመለከትነው የሞርመኖች የሥነ መለኮት አቋም ከክርስትና እምነት እጅግ በጣም የራቀ ነው። ነቢያቸው ጆሴፍ ስሚዝ በመጀመሪያ “የአንድ አምላክ” (monotheistic) አቋም የነበረው ሲሆን ቀስ በቀስ ግን “እግዚአብሔር ከዚህ በፊት እንደ እኛው ሰው የነበረ ነው” የሚል የእምነት አቋም ያዘ። ያ ብቻ ሳይሆን እግዚአብሔር እንደ ሰው ሥጋና ደም አለው ብሎ ያምንና ያስተምር ነበር።

2 የሞርመን መሪዎችና አስተማሪዎች “ሰዎች ወደ አምላክነት (እግዚአብሔር) የመለወጥ ችሎታ አላቸው” ብለው ያስተምራሉ። የሥነ መለኮት ሊቀቻቸው ከአዕምሮአቸው በላይ የሆነባቸውን ሁሉ መጽሐፍ ቅዱስን አጣመው በመተርጎም ሀሳባቸውን እንዲደግፍ ያደርጋሉ። ሞርመኖች በተለያዩ አማልክት የሚገዙ (የሚተዳደሩ) ብዙ ዓለሞች እንዳሉ ያስተምራሉ።

3 ሞርመኖች የኢየሱስን ፍጹም አምላክነት አይቀበሉም፤ ልክ እንደኛው ሰው ነው ይላሉ። ዘለዓለማዊ የሚሆነው ልክ እንደ ሰው መንፈሱ ብቻ ነው ብለው ያስተምራሉ። ኢየሱስ ክርስቶስ በመንፈስ ቅዱስ በማርያም ማህፀን የተጸነሰ ሳይሆን እግዚአብሔር ከማርያም ጋር የሥጋ ግንኙነት በመፍጠር ነው ይላሉ። ኢየሱስም ከሁለት ሚስቶቹ፣ ይኸውም ከማርታና ከማርያም የወለዳቸው ልጆች ነበሩት ይላሉ። በሞርመን እምነትና አስተሳሰብ ኢየሱስ ልጆች ባይኖሩት ኖሮ ወደ አምላክነት ባልተለወጠም ነበር ይላሉ።

4 ሞርመኖች የክርስቶስ ሞት ያለፈውን ኃጢአታችንን እንጂ የአሁኑንና የወደፊቱን አያጠፋም ይላሉ። ስለዚህ ሰው በጥሩ ተግባሩ ደህንነቱን ማግኘት ይኖርበታል። “በእምነት እንጸድቃለን” የሚለውን ሀሳብ ሞርመኖች አይቀበሉትም።

5

“ደህንነት” ለሞርመኖች ሰው ወደ መለኮታዊነት ሲለወጥ ነው። ሰው ራሱ አምላክ ሲሆን ብዙዎችን መፍጠር ዓለምን ይሞላል። በዚህ ዓይነት ዓለም ለዘለዓለም ይቆያል ይላሉ።

6

ሞርመኖች ሰው ከአዳም የወረሰው ኃጢአታዊ ተፈጥሮ የለበትም፤ እንዲያውም የሰው የመጀመሪያው አወዳደቅ አስፈላጊና መልካም ነው ይላሉ። ሕፃናት ሲወለዱ በውስጣቸው ምንም ዓይነት ኃጢአት የመሥራት ዝንባሌ በውስጣቸው ሳይኖር ነው። ይሁን እንጂ ሲያድጉ ለኃጢአታቸው ተጠያቂዎች ይሆናሉ ይላሉ።

7

ሞርመኖች በአንድ ጊዜ ከአንድ ሚስት (ባል) በላይ ማግባትን ይፈቅዳሉ። በአሜሪካ መንግሥት ይህንን ልምምዳቸውን እንዲተው ብዙ ግፊት ስለደረሰባቸው (እ.አ.አ.) በ 1890 ዓ.ም. ልምምዳቸውን ቢተውትም ሰማያዊ ጋብቻ በሚለው ሀሳብ ተከተውታል። በሞርመን እምነት ለዘለዓለም ጋብቻው የጸና እንዲሆን በሞርመን “ሰውር ቤተ መቅደስ” ውስጥ የታሠረ መሆን አለበት። በሞርመን ቤተ መቅደስ ውስጥ ልዩ ሥነ ሥርዓት በመፈጸም አንድ ወንድ ከሞት በኋላ ለሚኖረው ሕይወቱ ሚስቶች እንዲሆኑት ብዙ ሴቶችን አስቀድሞ ማጽናት ይችላል። ሴቶችም በዚህ ዓይነት ሰማያዊ ጋብቻ ካልሆኑ በቀር ወደ ከፍተኛው የክብር ደረጃ ማለፍ ስለማይችሉ ለእነርሱም ጥሩ ዕድል ነው።

8

በሞርመን እምነት የውሃ ጥምቀት ለደህንነት አስፈላጊ በመሆኑ የሞተ ራሳን በውሃ ማጥመቅና እጅ መጫን የተለመደ ሥርዓታቸው ነው። ደህንነታቸውን ለማረጋገጥ በሚሊዮን የሚቆጠሩ ሰዎች ከሞቱ በኋላ በውሃ ተጠምቀዋል። በሞርመን እምነት ሁሉም ትንሣኤን ያገኛሉ፤ በሞርመን ቤተ ክርስቲያን ሥርዓተ ጋብቻ የፈጸሙ ብቻ በሚቀጥለው ዓለም ማለት ከሞቱ በኋላ ሚስቶቻቸውን ማግኘት ስለሚችሉ አዲስ ጋብቻ አይኖርም ብለው ያምናሉ።

9

ሞርመኖች ከመጽሐፍ ቅዱስ ይልቅ ጆሴፍ ስሚዝ ለጻፈው መጽሐፍ ከፍተኛ ሥፍራ ይሰጡታል። የሞርመንን ሀሳብ (ትምህርት) የማይደግፈውን የመጽሐፍ ቅዱስ ክፍል ሁሉ “በስህተት የተተረጎመ ነው” ይሉታል።

10

ሞርመኖች ሁሉም ይድናል እንጂ በሲኦል ለዘለዓለም ስቃይ አለ ብለው አያምኑም።

4

ክርስቲያን ሳይንስ

“ክርስቲያን ሳይንስ” የተባለው ሃይማኖት፥ እምነታቸውን በመጽሐፍ ቅዱስ ሳይ የመሠረቱ አማኝ ክርስቲያኖች የሚያደርጉትን የወንጌል ስርጭት እንቅስቃሴ ወደ ኋላ ከሚጎትቱ ብርቱ መናፍቃውያን መካከል አንደኛው ነው። የ“ክርስቲያን ሳይንስ” ሃይማኖትን የመሠረተችውን ሴት የህይወት ታሪክ፥ ሃይማኖቱ በዘመናት ያሳየውን ዕድገት፥ እንዲሁም የእምነታቸውንና የትምህርታቸውን አቋም መጽሐፍ ቅዱስን መሠረት በማድረግ በጥንቃቄ እንመረምራለን።

የክርስቲያን ሳይንስ አመጣጥ

የክርስቲያን ሳይንስ ሃይማኖት መሥራችና መሪ የሆነችው ሚሪ ቤከር አሜሪካ ውስጥ፥ ኒው ሃምቨር ስቴት (ኢ.ኢ.ኢ.) በ1821 ዓ.ም. ተወለደች። ወላጆቿ ጥብቅ ክርስቲያኖች ስለነበሩ ልጃቸው ሚሪ ቤከር እግዚአብሔርን በማወቅ ሕይወቷን እንድትመራ ብርቱ ጥንቃቄ ቢያደርጉም፥ ሚሪ የወላጆቿን እምነት መከተል አልቻለችም። በ1843 ዓ.ም.፥ የ22 ዓመት ወጣት በነበረችበት ወቅት ጆርጅ ዋሽንግተን ግሎቨር የተባለውን ወጣት ነጋዴ አገባች። ይሁን እንጂ በተጋዙ በአንድ ዓመት ውስጥ ባሏ በወባ

በሽታ ታሞ ሞተ። ባለ ከሞተ ከጥቂት ወራት በኋላ ከእርሱ ያረዝቸውን ልጅ ወለደች። 22 ዓመት ዕድሜ እስኪሆናት ድረስ ብዙ ጊዜ በአዕምሮና በሥጋ ህመም ውስጥ በማለፍ የተሰቃየች ብትሆንም ከባለ ሞት በኋላ ሐዘንና የራሷም ህመም በአንድ ላይ ተደራርቦ ከፍተኛ የአዕምሮ መናጋት አደረሰባት። በዚህ ምክንያት ልጇን ማሳደግ ባለመቻሏ ከዘመዶቿ ጋር እንዲኖርና እንዲማር አደረገች።

ከአሥር ዓመት በኋላ ሚሪ ቤከር፣ ዳንኤል ፓትርሰን የተባለውን የጥርስ ሀኪም አገባች። የአዕምሮ አለመረጋጋት የነበረባት ከመሆኑም በላይ፣ ብዙ ጊዜ ታማሚ ስለነበረች ጋብቻቸው ይህን የህል ጥሩ ሰላልነበረ ከባለ ጋር ተለያየች። ሰባት ዓመት ተለያይታ ከቆየች በኋላ ፍቺውን በፍርድ ቤት አጸናች። በዚህ መካከል ሁለት ትላልቅ ሁኔታዎች በህይወቷ ተፈጸሙ። የመጀመሪያው፣ ለነበረባት የጀርባ አጥንት ህመም የሀኪም ዕርዳታ ስትፈልግ ሚዴን ስቴት ውስጥ፣ በተለይ ፖርትላንድ እየተባለ ከሚጠራው ከተማ “በአዕምሮ ፈውስ” (mental healing) ዘዴና ችሎታው ከታወቀው ከዶክተር ፊኒስ ኩምቢ ጋር መገናኘቷ ነው። ሚሪ ቤከር በዶክተር ኩምቢ ቴክኒክ (ዘዴ) ከተፈወሰች በኋላ የእርሱ ጽኑ ደጋፊና ደቀ መዝሙር በመሆን፣ ከሚሰጠው ትምህርቶችና ካዚጋጃቸው ጽሁፎች ብዙዎቹን በማጠራቀም “ሳይንስና ጤንነት” (Science & Health) የሚለውን መጽሐፍን (እ.አ.አ.) በ1875 ዓ.ም. አሳተመች። መጽሐፉም ዶክተር ኩምቢ ከጻፈውና ካስተማረው ውስጥ ብዙ የተወሰደ እንደነበር በግልጽ ይታያል።

ብዙም ሳይቆይ ዶክተር ኩምቢ ሞተ፤ ሚሪ ቤከርም ለእርሱ የነበራት አድናቆት ሁሉ እየደበዘዘ መጣ። በመጨረሻም የትምህርቷ መመሪያ ምን ጩ (መሠረቱ) ከእርሱ እንዳልሆነና የእርሷ የፈውስ ዘዴ ከእርሱ የበለጠ መሆኑን መናገር ጀመረች። ትጠቀምበትም የነበረው የፈውስ ዘዴ ከዶክተር ኩምቢ የመጣ መሆኑ ግልጽ ነው፤ ከእርሱ የተለየ የሚሆንበት ምክንያት ቢኖር እርሷ ከሃይማኖት ጋር ማያያዟ ብቻ ነው።

በሚሪ ቤከር ሕይወት ከተፈጸሙት ታላላቅ ሁኔታዎች ሁለተኛው ይህን ይመስላል። (እ.አ.አ.) በ1866 ዓ.ም. በረዶ አንሽራቷት በሙውደቋ ከፍተኛ አደጋ ደርሶባት ወድቃ በዚያን ጊዜ ለመኖር የተሰጣት ዕድል ሦስት ቀን ብቻ ነበር። በሦስተኛው ቀን የማቴዎስ ወንጌል 9:2 “...እየሰሰም እምነታቸውን አይቶ ሽባውን ልጄ ሆይ! አይዘህ! ኃጢአትህ ተደምስሶልሃል” የሚለውን ጥቅስ ካነበበች በኋላ በተዓምር ተፈወሰኩ አለች። ይሄ ያገኘችው ፈውስ “ክርስቲያን ሳይንስ” የተባለውን ሃይማኖት እንድትመሠርት ምክንያት እንደሆናት ትናገራለች። ይሁን እንጂ የመረመራት ሀኪም “በሕይወት የምትኖረው ሦስት ቀን ብቻ ነው” እንዳላላት በመሃላ ምስክርነቱን የሰጠ በመሆኑና እንዲሁም ለሀኪምና ወደ ሆስፒታል ከእራት ጊዜ በላይ የተመላለሰች መሆኗን፣ ወዲያውም እንዳልተፈወሰች ገልጿል። በዚህ ምክንያት ሚሪ ቤከር “ተፈወሰኩ” የሚለውን ታሪኳን ብዙዎች አልተቀበሉትም።

በ57 ዓመቷ ሚሪ ቤከር ለሦስተኛ ጊዜ አሣ ጂልበት ኤዲ የተባለውን የሰፊት መኪና ሻጭ የነበረውን ሰው አገባች። (እ.አ.አ.) ከ1866 ዓ.ም. እስከ 1882 ዓ.ም. ባለው ጊዜ ውስጥ ብዙ ገንዘብ እያስከፈለች “የክርስትያን ሳይንስ መሠረታዊ ደንብን” አስተማረች። በ1875 ዓ.ም. “ሳይንስና ጤንነት” የሚለውን መጽሐፍን እንዳሳተመች “ክርስትያን ሳይንስ” የተባለውን ሃይማኖት አቋቁማ የክርስትያን ሳይንስ እምነት የመጀመሪያዋ ተለማማጅ ሆነች። ነገር ግን ተማሪዎቿ ብዙ ስላስቸገሯት ወደ ቦስተን በመሄድ “ማሰቆስትስ ሚታፊዚካል ኮሌጅ” የተባለውን መሥርታ (እ.አ.አ.) ከ1881 ዓ.ም. እስከ 1889 ዓ.ም. ባለው ጊዜ ውስጥ አስተማረች። በ1882 ዓ.ም. ሦስተኛው ባሏ አሣ ኤዲ በልብ ድካም ሞተ። ይሁን እንጂ ሚሪ ቤከር የሞተው በልብ ድካም ሳይሆን በመርዝ ነው በማለት የህክሙን ሪፖርት ተቃወመች። ይህንኑ አባባሏን የሚያጸድቅላትንም ሀኪም ፈልጋ አገኘች። ነገር ግን ሀሳቧን የደገፈላት ሀኪም ምንም ዓይነት የህክምና ትምህርት መማሩን የሚያረጋግጥ የምስክር ወረቀት የሌለው ሰው እንደነበረ ተደርሶ በት አሥር ዓመት እንዲታሠር ተፈረደበት።

ሚሪ ቤከር ቦስተን ውስጥ ብዙ የ“ክርስትያን ሳይንስ” ቤተ ክርስትያኖችን አቋቁማ ከፍተኛ ዕድገት በማሳየቱ በ1900 ዓ.ም. የአባላቱ ቁጥር ከ2 መቶ ሺ በላይ የደረሰ ሲሆን ሚሪ ቤከር ያለአንዳች ተቀናቃኝ የ“ክርስትያን ሳይንስ” መሪ ሆነች። ብዙ ተከታዮቿም ከክርስቶስ ጋር “እኩልነት” ብለው ያምኑ ነበር፤ እርሷም ይህንኑ ታስተምር ነበር።

ሚሪ ቤከር በተለያዩ መንገድ ብዙ ገንዘብ ከአባሎቿ ትሰበስብ ነበር። ከእነዚህም ዘዴዎቿ አንደኛው ማንኛውም የክርስትያን ሳይንስ አባል የሆነ እንደ መጽሐፍ ቅዱስ የሚቆጠረውን “ሳይንስና ጤንነት” የተሰኘውን መጽሐፍን እንዲገዛ ማስገደድ ነበር። በአዕምሮና በሥጋ እየተዳከመች መጥታ በ1910 ዓ.ም. ማለትም በ89 ዓመቷ ሞተች። የነበራት የግል ሀብት ከሦስት ሚሊዮን ብር በላይ ሲሆን፤ ከሞተች በኋላ ገንዘቧ ለበጎ አድራጎት ሥራ አልዋለም። ከእርሷ በኋላ “መሪነቱን ማን መያዝ አለበት?” የሚል ክርክር ተነስቶ በአንድ ሀሳብ መስማማት ስላልቻሉ በመካከላቸው መከፋፈል ተፈጠረ። በወቅቱ የነበሩት የቦርድ አባሎች ማንም በሚሪ ቤከር ዙፋን (ሥልጣን) ላይ እንዳይቀመጥ በማድረግ ሥራውን ራሳቸው መቆጣጠር ጀመሩ። የቦርድ አባሎቹ የወሰኑት ውሳኔ ያልጣማቸው አንዳንድ ሰዎች ተገንጥለው የራሳቸውን አቋቁመው ለጥቂት ዓመታት ከተጓዙ በኋላ ቀስ በቀስ እየጠፉ መጡ። በአሁኑ ጊዜ ሦስት ሺ ቅርንጫፎች፤ ከ8 ሺ በላይ የሆኑ የ“ክርስትያን ሳይንስን” በልምምድና በሥራ ላይ የሚያውሉ፤ ቤተ ክርስትያኖችን የሚቆጣጠሩ አምስት ሰዎችን የያዘ ቦርድ አለ። በ1924 ዓ.ም. (እ.አ.አ.) የቦርድ አባላቱ በሥልጣን ላይ ያሉትን ሰዎች ስም ዝርዝር ከያዘው ሊስት ውስጥ የሚሪ ቤከርን ስም በማስወጣት በሙሉ ሥልጣን ማስተዳደር ጀመሩ።

የ“ክርስትያን ሳይንስ” የእምነት አቋም

① ስለ መጽሐፍ ቅዱስ ያላቸው እምነት

ሚሪ ቤከር መጽሐፍ ቅዱስ ሥልጣን ያለው መጽሐፍ እንደሆነ ትናገራለች። ይሁን እንጂ ብዙ ስህተቶች እንዳሉበት በመጠቀም ያለውን ኃይልና ሥልጣን ለማሳካት ትሞክራለች። ለምሳሌ “ከዚህ በኋላ እግዚአብሔር አምላክ ከመሬት አፈር ወስዶ ሰውን ከአፈር አበጀው፤ በአፍንጫውም ሕይወትን የሚሰጥ እስትንፋስ “እፍ” አለበት፤ ሰውም ሕይወት ያለው ፍጡር ሆነ” (ዘፍ. 2:7) የሚለውን ጥቅስ “ሳይንስና ጤንነት” በሚለው መጽሐፏ ውሸት ነው ብላዋለች። ስለ መጽሐፍ ቅዱስ ያላትን አመለካከት ስንመረምር ከሀሳቧ (ከትምህርቷ) ጋር የሚስማማውን “ትክክል”፣ የማይስማማውን ክፍል ደግሞ “ስህተት” አድርጋ ትቀበለው ነበር። ሚሪ ቤከር መጽሐፍ ቅዱስን የምትተረጎመው በመንፈስ ቅዱስ፣ ወይም በጥበብና በእውቀት ተመርታ ሲይሆን ጥቅሶችን ያለበታቸው በመቆራረጥ ለእርሷ እንዲስማማት አድርጋ በመውሰድ ነበር። ሚሪ ቤከር ለ“ክርስትያን ሳይንስ” የጻፈችውን “ሳይንስና ጤንነት” የሚለውን መጽሐፏን ተከታዮቿ በመንፈስ ቅዱስ ተመርታ እንደጻፈችውና ከስህተት ሁሉ ነጻ የሆነ ትክክለኛው የመጽሐፍ ቅዱስ ትርጉም ነው ብለው እንዲቀበሉ አድርጋለች።

የክርስትያን ሳይንስ የሥነ መለኮት ሊቆች፣ መጽሐፍ ቅዱስ የእግዚአብሔር ቃል እንደሆነ እንደሚቀበሉና እንደሚያረጋግጡ አቋማቸውን ለማሳየት፣ ሚሪ ቤከር መጽሐፍ ቅዱስ “...ወደ ትክክለኛውና ወደ ጠባብ እውነት የሚመራች፣ ሥልጣንና ኃይል ያለው መጽሐፍ ቅዱስ ብቻ ነው...” በማለት የጻፈችውን ይጠቅሳሉ (ሳይንስና ጤንነት ገጽ 126)። ይሁን እንጂ ሚሪ ቤከርና ተከታዮቿ የተናገሩትን ብዙ ጊዜ ሲቃረኑ (ሲያፈርሱ)፣ ከመጽሐፍ ቅዱስ እውነት ለማምለጥም የተለያዩ ዘዴና ብልሃት ሲጠቀሙ ይታያሉ። የክርስትያን ሳይንስ እምነት አባሎች “...መጽሐፍ ቅዱስ ብዙ ጥንታዊ ጽሁፎችን በውስጡ ያያዘ፣ በብዙ ሺ የሚቆጠሩ ስህተቶች ያሉበት፣ ...መለኮታዊነቱ የሚያጠራጥር... ብዙ ምሳሌዎችና ተረቶች የያዘ... ቃል በቃል ሊወሰድ የማይችል ነው” ብለው ያምናሉ። ችሎታ ባለው ሰው በትክክል ካልተተረጎመ፣ መጽሐፍ ቅዱስ ብዙዎችን ከአደጋ ላይ ይጥላል፤ ሚሪ ቤከር መጽሐፍ ቅዱስን በትክክል እንድትተረጎም ከእግዚአብሔር የተላከች ነች” ብለውም ያስተምራሉ። በተጨማሪም ኢየሱስና ደቀመዛሙርቱ የሰጡትን ከጥንት ቤተ ክርስትያን ጀምሮ የጠፋውን “የፈውስን መሠረታዊ ሀሳብ” “የክርስትያን ሳይንስ” ውስጥ እንደገና በማግኘት መለኮታዊ መጽናናት ለሕዝቡ ሆነ ይላሉ።

ክርስትያኖች ግን መጽሐፍ ቅዱስ ዘላለማዊነት ያለው፣ ከስህተት ፍጹም ነጻ የሆነ የእግዚአብሔር ቃል እንደሆነ እናምናለን። “እግዚአብሔር

ሆይ! ቃልህ ዘለገለማዊ ነው፤ በሰማይም ጸንቶ ይኖራል” ይላል (መዝ. 119:89)። ነቢዩ ኢሳያስም “በእርግጥ ሣር ይደርቃል፤ አበባም ይረግፋል፤ የአምላካችን ቃል ግን ዘላለም ጸንቶ ይኖራል” ይላል (ኢሳ. 40:8)። ጳውሎስ መጽሐፍ ቅዱስ መለኮታዊ የሆነ ኃይልና ሥልጣን እንዳለው ሲመሰክር እንዲህ አለ፤ “ቅዱስ መጽሐፍ በሙሉ በእግዚአብሔር መንፈስ መሪነት የተጻፈ ነው፤ እርሱ እውነትን ለማስተማር፤ የተሳሳቱትን ለመገበጸ፤ ስህተትን ለማረምና ለትክክለኛ ኑሮ የሚበጀውን መመሪያ ለመስጠት ይጠቅማል” (2ኛ ጢሞ. 3:16)። ስለዚህ በእግዚአብሔር እንቅስቃሴና ሰው ከእግዚአብሔር ጋር ላለው ግንኙነት ወሳኙ ሜሪ ቤከር ወይም “ክርስትያን ሳይንስ” ነው አይልም። የ“ክርስትያን ሳይንስ” እምነት ተከታዮች ለመሪያቸው ለሚሪ ቤከር ከፍተኛ ድጋፍ ሰላላቸው መጽሐፍ ቅዱስን እንደ ተራ የመጽሐፍ ታሪክ አድርገው ነው የሚወስዱት። ከመጽሐፍ ቅዱስ ይልቅ የሚሪ ቤከርን የትርጉም ሀሳብ ማመንና መከተልን ይመርጣሉ።

2) ስለ ሥላሴዎች ያላቸው እምነት

የሀሰተኛ ሃይማኖት አስተማሪዎች ከመስመር የወጡ፤ መጽሐፍ ቅዱስን የሚክዱ መሆናቸው በግልጽ የሚታወቁበት አንደኛው “ሥላሴንና” የክርስቶስን አምላክነት ሲክዱ ነው። “ክርስትያን ሳይንስ” በሥላሴ ማመን፤ በብዙ አማልክት ማመንና አረማውያን መሆን ነው ብለው ያምናሉ። እነርሱ በአንድ እግዚአብሔር ውስጥ ሦስት ነገር አለ የሚሉት “ሕይወት”፤ “እውነትና” “ፍቅርን” ነው። “ክርስትያን ሳይንስ” እግዚአብሔር ግላዊ ያልሆነ (impersonal) ነው፤ አእምሮ ያለው ሳይሆን ራሱ አእምሮ ነው፤ መሠረታዊ ደንብ (principle)፤ ሕይወት (life)፤ የማሰብ ችሎታ (intellegence)፤ መንፈስ (spirit)፤ ፍሬ ነገር (substance)፤ እናት (mother) ነው ይላሉ። እግዚአብሔር ግላዊ የሆነ (personal) መሆኑን ሚሪ ቤከር መቀበል ያቃታት፤ ወሰን የሌለው አምላክ ግላዊ መሆን ይችላል ብላ ለማሰብ ለአእምሮዋ ስለሚተልቅባት ነው። ኢየሱስ ክርስቶስ የእግዚአብሔር ልጅ እንጂ ራሱ እግዚአብሔር አይደለም ይላሉ። መጽሐፍ ቅዱስ ግን ክርስቶስ ፍጹም አምላክ፤ ሥልጣንና ሙሉ መለኮታዊ ኃይል ያለው፤ ፈጣሪ እንጂ ተፈጣሪ እንዳልሆነ ይናገራል (ማቴ. 28:19፤ ዮሐ. 5:18፤ ፊሊጵ. 2:8-11፤ ቆላስይስ 2:9)። የክርስትያን ሳይንስ መሪ የነበረችው ሚሪ ቤከር ሁለት ዓይነት ኢየሱስ እንዳለ አስተምራለች። ይኸውም፤ ሥጋ የለበሰው (human) ኢየሱስና መለኮታዊ አስተሳሰብ (divine idea) ኢየሱስ፤ ወይም ግላዊ የሆነው (personal) ክርስቶስና ግላዊ ያልሆነ (impersonal) ክርስቶስ በማለት ትገልጻለች። ወሰን የሌለው ወሰን ያለውን አካል መልበስ አይችልም ብላ ሰላሙነች “ድንግል ማርያም መንፈሳዊ የሆነ ሀሳብ አርግዞ ወለደች፤ ሀሳቧንም ኢየሱስ ስትል ጠራችው” ትላለች። ስለዚህ በክርስትያን ሳይንስ እምነት ኢየሱስ ክርስቶስ ግላዊ ልቦና (self-

conscience) ከእግዚአብሔር ጋር ሲገናኝ የተፈጠረ ነው ይላሉ። እንዲያውም ሚሪ ቤከር የክርስቶስ ኢየሱስ ተተኪና ከእርሱ ጋር እኩል እንደሆነች ተናግራለች።

③ ስለ እግዚአብሔር አብና ስለ መንፈስ ቅዱስ ያላቸው እምነት

የክርስትያን ሳይንስ እምነት ተከታዮች ያላቸው “እግዚአብሔር” መጽሐፍ ቅዱስ ውስጥ በግልጽ የተጻፈውን ሳይንት እግዚአብሔር አይደለም። “እግዚአብሔር” የሚለውን ቃል “ሕይወት”፣ “እውነት”፣ “ፍቅር”፣ “መመሪያ እምነት” (principle)፣ “አእምሮ” ...ወዘተ በማለት በተለያየ ሀሳብ ሲጠቀሙበት እናያለን። ለክርስትያን ሳይንስ አማኞች “እግዚአብሔር” ግላዊ ያልሆነ (impersonal) ነው። እንደ መጽሐፍ ቅዱስ ከሆነ እምነታቸው ፈጽሞ ከእውነት የሽሽ ነው። ጀሆቫን (ያህዌን) ፍጹም ልዩ የሚያደርገው ግላዊ ተፈጥሮ (personal) ያለው መሆኑ ነው። ማንነቱንም ሲጠየቅ “እኔ ነኝ” ሲል የሰጠው መልስ “ሀሳብ” ብቻ ሳይሆን ግላዊ ተፈጥሮ ያለው መሆኑን ያመለክታል። የክርስትያን ሳይንስ አማኞች “እግዚአብሔር” ብለው የሚጠሩትና በመጽሐፍ ቅዱስ እንደተጠቀሰው ክርስትያኖች “እግዚአብሔር” የሚሉት ይለያያል። መጽሐፍ ቅዱስ የሚጠቅሰው “እግዚአብሔር” ግላዊ ተፈጥሮ (personality) ያለውና ሁሉን ማድረግ የሚችል ነው። ይሄም ባህሪው የክርስትያን ሳይንስ አማኞች ከሚያምኑት የተለየ ያደርገዋል። እግዚአብሔር “ኃይል”፣ “ፍልስፍና” ብቻ ሳይሆን ግላዊ ተፈጥሮ ያለው በመሆኑ ከዚህ በታች የተጠቀሱትን የማድረግ ኃይልና ችሎታ አለው፤

☆ የራሱ ፈቃድ አለው

“...ፈቃድህ በሰማይ እንደሆነ እንዲሁም በምድር ይሁን...” (ማቴ. 6:10)

☆ እግዚአብሔር ይሰማል፣ ያያል፣ ይፈጥራል

“...በምድር ላይ ያሉ ሰዎች ሁሉ ምን ያህል አመጸኞች እንደሆኑና አሳባቸውም ዘወትር ከፋት ብቻ እንደሆነ ተመለከተ” (ዘፍ. 6:5)

“ጭንቀት የተሞላበትን ጨካኝታቸውንም ሰምቶ ከአብርሃም፣ ከይስሐቅና ከያዕቆብ ጋር የገባውን ቃል ኪዳን አስታወሰ” (ዘጸ. 2:24)

“በመጀመሪያ እግዚአብሔር ሰማይንና ምድርን ፈጠረ” (ዘፍ. 1:1)

☆ እግዚአብሔር ያውቃል...አዕምሮ አለው

“...እግዚአብሔር ከኅሊናችን በላይ እንደሆነና ሁሉንም ነገር እንደሚያውቅ እርግጠኞች ነን” (1ኛ ዮሐ. 3:20)

☆ እግዚአብሔር ይናገራል

“አምላክህ እግዚአብሔር እኔ ብቻ ነኝ፤ የእኔንም ክብር የሚጋራ ሌላ አምላክ የለም፤ ጣዖታትም ምስጋናዬን እንዲካፈሉ አልፈቅድም”(ኢሳ. 42:8)

የክርስቲያን ሳይንስ አማኞች “እግዚአብሔር ነው” ብለው የሚያምኑት “መሠረታዊ እምነትን” (principle) ነው። በመሠረቱ “መሠረታዊ እምነት” (principle) አያይም፤ አይናገርም፤ አያስታውስም፤ የመፍጠር ኃይል የለውም፤ መፍቀድ፤ መፍረድ ...ወዘተ አይችልም። እኛ የምናምነው እግዚአብሔር ግን ከላይ የዘረዘርናቸውን ሁሉ ማድረግ ይችላል። እውነተኛ አማኝ ከእግዚአብሔር ጋር የተቀራረበ ግንኙነት በማድረግ ስሜቱን ሊገልጽለት፤ ለምኖ ሊቀበል ይችላል።

የክርስቲያን ሳይንስ አማኞች መንፈስ ቅዱስን “መለኮታዊ ሳይንስ” (divine science) እንጂ ግላዊ ተፈጥሮ (personality) ኖሮት የሚያይ፤ የሚፈቅድ፤ የሚናገር፤ የሚፈርድ ነው ብለው አያምኑም። (የሐዋ. 13:2፤ ሉቃስ 12:12፤ የሐዋ. 15:28)

④ ስለ ክርስቶስ ሞት፤ ትንሣኤና ማረግ ያላቸው እምነት

መጽሐፍ ቅዱስ ኢየሱስ በመስቀል ላይ እንደሞተ በግልጽ ይናገራል። የክርስቲያን ሳይንስ አማኞች ግን አልሞተም ይላሉ። የክርስቲያን ሳይንስ እምነት መሥራች ሚሪ ቤከር “የኢየሱስ ደቀ መዛሙርት የጌታቸውን ኃይልና ሥልጣን አላወቁም ነበር፤ ከተሰቀለ በኋላ ያልሞተ መሆኑን እስከሚረዱበት ጊዜ ምንም ዓይነት ተፃምርና አስደናቂ ሥራዎችን ማድረግ አልቻሉም” አለች። ሚሪ ቤከር “ሳይንስና ጤንነት” በሚለው መጽሐፏ ላይ ቀጥላ እንዲህ አለች፤ “በመቃብሩ ውስጥ ኢየሱስ የተደበቀ መሆኑን ስላላወቁ፤ ኢየሱስ ሞቷል ብለው አመኑ...”

በመጽሐፍ ቅዱስም ሆነ እንዲሁም መንፈሳዊ ያልሆኑ ታሪክ ጸሀፊዎች የጻፏቸው መጻሕፍት ኢየሱስ ከመወለዱ ይበልጥ በመስቀል ስለሞቱ ይናገራሉ። የክርስቲያን ሳይንስ አማኞችና ሚሪ ቤከር ግን ሞቱን ይክዳሉ። ኢየሱስ ከሞተ በኋላ የአርማትያሱ ዮሴፍ ከጳላጦስ ዘንድ ቀርቦ አስከሬኑ እንዲሰጠው እንደጠየቀና ጳላጦስም እንደፈቀደለት እናነባለን (ማቴ. 27:57-60)። የአርማትያሱ ዮሴፍ በራሱ አዲስ መቃብር ሲቀብረው እንደሞተ ሙሉ በሙሉ አረጋግጦ ነው። የኢየሱስን መሞት የሚያረጋግጡ ብዙ የመጽሐፍ ቅዱስ ክፍሎች አሉ። ለምሳሌ፡- “...ክርስቶስ ስለ ኃጢአተኞች ሞተ” (ሮሜ 5:6)፤ “ወደ ኢየሱስ በሄዱ ጊዜ ግን እርሱ ቀደም ብሎ እንደሞተ አይተው ጭኑን አልሰበሩም...” (ዮሐ. 19:33)።

የክርስቲያን ሳይንስ አማኞች ኢየሱስ በሥጋ ፈጽሞ ስላልሞተ በሥጋም ትንሣኤን አላገኘም ብለው ያምናሉ። ይህንን አባባላቸውን ለማሳመን በተለያዩ ብልሃት መጽሐፍ ቅዱስን እያጣመሙ በመተርጎም ከዚህም ከዚያም ይጠቃቅሳሉ። ይሁን እንጂ ኢየሱስ ከሞት መነሳቱን መጽሐፍ ቅዱስ ውስጥ ብዙ ሥፍራ እናነባለን። ኢየሱስ ከሞት ከተነሳ በኋላ ራሱን ለደቀ መዛሙርቱ በገለጸበት ቀን ደቀ መዛሙርቱ መንፈስ የሚያዩ መስሎአቸው ደንግጠው ነበር። እርሱ ግን መንፈስ አለመሆኑን ሲገልጽላቸው “እጆቼንና እግሮቼን አይታችሁ እኔ ራሴ መሆኔን እወቁ፤ ዳስሳችሁም እዩኝ፤ በእኔ እንደምታዩት መንፈስ ሥጋና አጥንት የለውም” አላቸው (ሉቃስ 24:39)። ሞትን ድል በማድረግ አምላክነቱን ባስመሰከረ አምላክ ለማመን ይሄ በቂ መረጃ ሊሆን ይችላል ነበር። የወንጌልን እውነተኛነትንና ሕያውነትን የሚያረጋግጥልን ኢየሱስ ከሞት መነሳቱ ነው። ሰይጣን ይህን ስለሚያውቅ ይህ እውነት እንዲጨልምብን በተቻለው ኃይል ይጥራል። ጳውሎስ “ክርስቶስ ከሞት ያልተነሳ ከሆነ፤ እምነታችሁ ከንቱ ነዋ! ገና በኃጢአታችሁ እንደጠፋችሁ ናችሁ ማለት ነዋ!” ይላል (1ኛ ቆሮ. 15:17)። የክርስቲያን ሳይንስ አማኞች ይህንን ግልጽ ያለ እውነት ይካዱ እንጂ በእነርሱ ክህደት የክርስቶስ ወንጌል አይሰናከልም። የእነርሱ አለማመን የእግዚአብሔርን እውነት እንዳልነበረ አያደርገውም። “ነገር ግን ክርስቶስ ለሞቱት ከሞት የመነሳት የመጀመሪያ ምሳሌ ሆኖ በእርግጥ ከሞት ተነስቷል። ሞት የመጣው በአንድ ሰው በአዳም ምክንያት እንደሆነ፤ ከሞት መነሳትም የሚመጣው በአንዱ ሰው በክርስቶስ ምክንያት ነው” ይላል (1ኛ ቆሮ. 15:20-22)።

5) ስለ ሰይጣን፣ ክፉ ነገርና ኃጢአት ያላቸው እምነት

ከዘፍጥረት እስከ ዮሐንስ ራዕይ ያሉትን መጽሐፍት ብናነብ እግዚአብሔርንና ሕዝቡን የሚጸረር (የሚቃረን) አንድ ኃይል እንዳለ መረዳት አያስቸግረንም። ሰይጣን የዚህ ዓለም ገዢ ከመሆኑ በፊት ሉሲፈር እየተባለ የሚጠራ ፍጹም የሆነ መልአክ ነበር። ሉሲፈር የእግዚአብሔርን ዙፋን ለመውሰድ ዕቅድ ስለነበረው ከእርሱ ጋር ብዙ መላእክት አብረውት እንዲያምጹ በማድረግ እርሱና ግብረ አባሮቹ ወደ ምድር ተጣሉ። “ወደ ሰማይ ለመውጣትና በእግዚአብሔር ከዋክብት ላይ ዙፋንን ለመዘርጋት ወሰነህ ነበር፤ በስተ ሰሜን ዳርቻ አማልክት ጸሚሰበሰቡበት ተራራ ላይም እነግሣለሁ ብለህ ነበር። ከደመናዎችም በላይ ወጥቼ ልክ ሁሉን እንደሚችል አምላክ እሆናለሁ ብለህ አስበህ ነበር። ነገር ግን ይህን ሁሉ በማድረግ ፈንታ ወደ ጥልቁ የሙታን ዓለም ተምዝግብህ ወረድህ” ይላል (ኢሳ. 14:13-15)።

በዚህ በሉሲፈር አመጸኝነት ምክንያት ኃጢአት ወይም ክፉ ነገር ወደ ዓለም መጣ። ሰይጣን ግዙብ በሰማይና በምድር በማስፋፋት ቢቻል፤

የእግዚአብሔርን ዕቅድ ለማወናገፍ ከፍተኛ ሙከራ ማድረጉን ቀጠለ። ይህንንም ተግባሩን የጀመረው መንፈሳዊ ሕይወቱ ተሳክቶለት በምድረ ገነት ይኖር የነበረውን ጠውን ልጅ ዕድል በማበላሸት ነበር። በዚህም የመጀመሪያው ሰው ዘር የሆኑትን ሁሉ መንካት ቻለ። እግዚአብሔርን እንዳይታዘዝ ካደረገው ሰው የተገኘው ፍሬ የሰይጣንን ራስ እንዲቀጣቅጥ ሆኖ ተሸናፊ ሆነ። በመጨረሻም እርሱና ተከታዮቹ ወደ አሳት ባህር ይጣሉ። “ያሳታቸው ዲያብሎስ፣ አውሬውና ሐሰተኛው ነቢይ ወዳሉበት በዲን በሚቃጠል እሳት ባህር ውስጥ ተጣሉ፤ ሌሊትና ቀን ለዘላለም ይሰቃያሉ” ይላል (ራዕይ 20:10)።

የሰይጣንን ህልውና በግልጽ መጽሐፍ ቅዱስ ከላይ እንደተመለከትነው ቢያሳይም፣ የክርስቲያን ሳይንስ አማኞች ግን ሰይጣን የለም ብለው ይክዳሉ። “ክፉ ነገር የለም” የሚለውን አባባል ለማሳመን የክርስቲያን ሳይንስ እምነት መሥራች ሚሪ ቤከር እንዲህ አለች “...ክፉ ነገር የተሳሳተ እምነት (Illusion) እንጂ በእውነት ላይ የተመሠረተ አይደለም፤ ክፉ ነገር ሌላ ነገር ሳይሆን እውነትን የለቀቀ እምነት ብቻ ነው። ምንጩ ከእግዚአብሔር አይደለም፤ ክፉ ነገር አይቀርም የሚል ግምት ውሸት ነው...ክፉ ነገር እውነት የሆነበት ጊዜ የለም”። የክርስቲያን ሳይንስ እምነት የክፉ ነገር ምንጭ የሆነውን ስለማይቀበሉ ክፉ የሚባል ነገር እንደሌለ፣ እንዲሁም ኃጢአት ከክፉ ነገር የወጣ መሆኑን አያምኑም። የዚሁ እምነት መሥራች የሆነችው ሚሪ ቤከር ሳይንስና ጤነት በሚለው መጽሐፏ “...የኃጢአት፣ የበሽታና የሞት መኖር እንደ እውነት የሚቆጠረው እግዚአብሔር ሰውን እውነቱን እንዳያይ የሸፈነውን ገፍፎ እስኪጥል ድረስ ሌላ ነገር ሳይሆን የተሳሳተ እምነት ብቻ ነው...ኃጢአት፣ በሽታና እንዲሁም ሞት የተሳሳተ አስተሳሰብ ውጤቶች ብቻ ናቸው። ክርስቶስም የመጣው “ኃጢአት አለ” የሚለውን የተሳሳተ እምነት ለማጥፋት ነው” ብላ ጽፋለች።

ሐዋርያው ዮሐንስ “ኃጢአት” “የተሳሳተ እምነት” (Illusion) ሳይሆን ተጨባጭነት ያለው የሰው ልጅ ጠላት እንደሆነ ይነግረናል። ዮሐንስ ኃጢአት ምን እንደሆነ ሲገልጽ “...ኃጢአት ማለት የእግዚአብሔርን ሕግ ማፍረስ ነው” ይላል (1ኛ ዮሐ. 3:4)፤ እንዲሁም በዮሐ. 5:17 ላይ “...ክፉ ሥራ ሁሉ ኃጢአት ነው...” በማለት ይገልጻል። መጽሐፍ ቅዱስ በተለያዩ ሥፍራ ኃጢአት መኖሩንና ሁላችንም ኃጢአተኞች መሆናችንን ይናገራል “...ሁሉ ኃጢአት ሠርተዋል፤ እግዚአብሔር የሰጣቸውንም ክብር አጥተዋል (ሮሜ 3:23)፤ “ኃጢአት አልሠራንም ብንል፣ እግዚአብሔርን ሐሰተኛ እናደርገዋለን፤ ቃሉም በእኛ ውስጥ የለም” (1ኛ ዮሐ. 1:10) ይላል።

የሰይጣንንም መኖር መጽሐፍ ቅዱስ ልክ እንደዚሁ በግልጽ ያሳየናል። ኢየሱስ የፈተነውን ሰይጣንን ፊት ለፊት እንደተናገረው መጽሐፍ ቅዱስ ውስጥ ተጽፎአል (ሉቃስ 4:3-12)። እንደ ክርስቲያን ሳይንስ እምነት ከሆነ ኢየሱስ በምድረ በዳ ከሰይጣን ጋር ያደረገው ንግግርም “የተሳሳተ

እምነት” (Illusion) ነው ማለት ይሆናል። ኢየሱስ ግን የመጣው “የሰይጣንን ሥራ ለማጥፋት እንደሆነ” በግልጽ ተናግሯል። ሃዋርያው ጳውሎስም ኃጢአት ዋጋ እንደሚያስከፍል ተናግሯል “...ከኃጢአት የሚገኘው ዋጋ ሞት ነው” (ሮሜ 6:23)።

6 ክርስቶስ ስለፈጸማቸው ተፃምራቶች ያላቸው እምነት

የክርስቲያን ሳይንስ አማኞች ክርስቶስ በምድር ላይ በነበረው አገልግሎት እንደ አባባላቸው ወይም እንደ ፍልስፍናቸው ከሆነ የሠራቸው (የፈጸማቸው) ተፃምራት ሁሉ በእርግጥ የተፈጸሙ ሳይሆኑ “ሟች አዕምሮ የወለዳቸው የተሳሳቱ እምነቶች ናቸው”። ከላይ ቀደም ሲል እንደገለጽነው ሜሪ ቤከር ኃጢአት፣ በሽታና እንዲሁም ሞት እውነትነት ያላቸው ሳይሆኑ “የተሳሳቱ እምነቶች” (Illusion) ናቸው ብላለች። እንግዲህ በክርስቲያን ሳይንስ እምነት “በሽታ” ከሌለ ፈውስ ወይም ተፃምራት የለም ማለት ነው። “ሳይንስና ጤንነት” በሚለው መጽሐፍ ሜሪ ቤከር “...በሽተኞች የሚፈወሱት በሽታ የለም ብሎ በመካድ ሳይሆን በሽታ አለመኖሩን ሲያውቁ ብቻ ነው” በማለት ጽፋለች።

በማቴዎስ ወንጌል፣ ታሪኩ የተጻፈውን ለምጽም ኢየሱስ ሲፈውሰው “በሽታ የለብህም፤ ሊኖርብህም አይችልም” አላለውም። ነገር ግን “ፈቅጃለሁ፣ ንጂ!” በማለት በመለኮታዊ ኃይሉ ዳስሶ እንደፈወሰው እናነባለን። ለበሽታው ምክንያት የሆነውን ባክቴሪያ በማጥፋት ቀድሞ የፈጠረውን አካል መጀመሪያ እንደነበረው መልሶ ሠራው። ኢየሱስ በሽታን በመካድ፣ ወይም “የለም” ብሎ በማለት ብቻ ማንንም አልፈወሰም። ነገር ግን የበሽታውን እውነትነት ካረጋገጠ በኋላ ስለሆነው (ስለተፈጸመው) ፈውስ የተፈወሰው ሰው እግዚአብሔርን እንዲያከብርበት ይነግረው ነበር። የክርስቲያን ሳይንስ ሃይማኖት ተከታዮች ክርስቶስ የፈጸማቸውን ተፃምራት የሚከዱበት መነሻ ምክንያት የላቸውም።

7 ለኃጢአት ይቅርታ ስለፈሰሰው የክርስቶስ ደም ያላቸው እምነት

በአዲስ ኪዳን ኢየሱስ “...የዓለምን ኃጢአት የሚያስወግድ የእግዚአብሔር በግ” እንደተባለ ዮሐ. 1:29 ላይ እናነባለን። ደሙም ስለ ብዙዎች ለኃጢአት ይቅርታ የፈሰሰ እንደሆነ (ማቴ. 26:28) ፣ አማኞች በደሙ የኃጢአት ይቅርታን እንደሚያገኙ (ሮሜ 3:25) እናውቃለን። ተወዳጁ ዮሐንስም “...የልጁ የኢየሱስ ክርስቶስ ደም ከኃጢአት ሁሉ ያነጻናል” ሲለን (1ዮሐ. 1:7)፣ ጴጥሮስ ደግሞ “እናንተ የተዋጃችሁት ነውር እንደሌለው ንጹሕ በግ በሆነው በክርስቶስ ክቡር ደም ነው” ይላል (1ኛጴጥ. 1:19)። የዕብራውያንን መልዕክት የጻፈውም “...ደም ካልፈሰሰም የኃጢአት ስርየት አይገኝም” ይላል (ዕብ. 9:22)።

መጽሐፍ ቅዱስ ከላይ እንደነበብነው የክርስቶስ ደም ኃጢአትን የማንጸት ኃይል እንዳለው በግልጽ ቢናገርም የክርስትያን ሳይንስ አማኞች ግን ኃይሉን ይከዳሉ። “ሳይንስና ጤንነት” የሚለው መጽሐፋቸውም “የኢየሱስ ሥጋዊ ደም (maternal blood) ገና በራሱ ደም ሥር ውስጥ በነበረበት ጊዜ ካለው የመለወጥ (የማንጸት) ኃይል በመስቀል ላይ በፈሰሰበት ጊዜ የተለየ አልነበረም” ይላል። በአጭሩ በመስቀል የፈሰሰው የክርስቶስ ደም የማንጸት ኃይል የለውም ማለታቸው ነው። ይህ እምነት መጽሐፍ ቅዱስ ከሚያስተምረው እውነት የራቀ መሆኑ ግልጽ ነው። ኢየሱስ ራሱ “...ይህ ለእናንተ የሚሆን ሥጋዬ ነው...ይህ ጽዋ በደሜ የሚሆን አዲስ ኪዳን ነው...” በማለት እንደተናገረ እናነባለን (1ኛ ቆሮ. 11:24-25)። የክርስትያን ሳይንስ ግን “እግዚአብሔር ለሰው ምህረት፣ ትክክለኛ ፍርድ ለመስጠት የሰውን ደም አይፈልግም፤ የእርሱ ቤዛ ከዚህ ሁሉ በላይ ሰለሆነ ሰው ያንን ከመረዳት ደረጃ መድረስ አለበት” በማለት ለክርስቶስ ደም ዋጋ አይሰጡም። ክርስቶስ በመስቀል ላይ የሞተው ለሰዎች የእርሱን መልካምነትና በካነት ለማሳየት ብቻ ነው ይሉና፣ እንዲያውም ኢየሱስ አልሞተም፤ ምክንያቱም ሞት “እውነት መሳይ እምነት (illusory) ነው” ይላሉ። ትንሣኤ ያገኘውም በመንፈስ እንጂ በሥጋ (በአካል) አይደለም፤ ከትንሣኤው በኋላ ሥጋ እንደለበሰ መስሎ የታየው ያልበሰሉት ደቀ መዛሙርቱ “መንፈሳዊ ኃይል” ምን እንደሆነ ለመረዳት ባለመቻላቸው ነው ብለው ያምናሉ።

8 ስለ ሲኦል ያላቸው እምነት

የክርስትያን ሳይንስ አማኞች የሲኦልን መኖር አይቀበሉም። ስለ ሲኦል መጽሐፋቸው እንዲህ ይላል፤ “...የኃጢአተኛው ሲኦል ሌላ ነገር ሳይሆን ክፉ ማድረጉ ነው፤ ቅዱሱም ትክክል የሆነውን ነገር በማድረግ የራሱን መንግሥተ ሰማይ ይፈጥራል”። በክርስትያን ሳይንስ ትምህርት ሰው በኃጢአት የወደቀ ሰላልሆነ ኃጢአት የመሥራት ዝንባሌ ወይም ችሎታ የለውም፤ ስለዚህ አዳኝ አያስፈልገውም፤ ደህንነት ማለት አዕምሮን ከስህተት ነጻ ማድረግ ነው ይላሉ። ሰው ኃጢአተኛ አይደለም የሚሉበት ምክንያት ኃጢአት እንዲሁም ክፉ ነገር፣ በሽታና ሞት ተጨባጭነት ያላቸው ሳይሆኑ “ለሟቹ አዕምሮ” (mortal mind) “አሳሳች እምነት” (Illusion) ብቻ ናቸው ብለው ስለሚያምኑ ነው።

9 ስለ ጸሎት ያላቸው እምነት

መጽሐፍ ቅዱስ ያለማቋረጥ እንድንጸልይ ይመክረናል፤ ጳውሎስ “ባለማቋረጥ ጸልዩ” ይላል (1ኛ ተሰሎ. 5:17)። ኢየሱስ ያለማቋረጥ ወደ አባቱ እንደጸለየ በተለያዩ ሥፍራ እናነባለን፤ “...ኢየሱስ ወደ ላይ ተመልክቶ አባት ሆይ! ስለሰማኸኝ አመሰግናለሁ፤ ሁልጊዜም እንደምትሰማኝ አውቃለሁ” አለ (ዮሐ 11:41-42)። በሌላ ሥፍራ ደግሞ “...ኢየሱስ ደቀ

መዛሙርቱን እኔ እዚያ ሄጀ እስክጸልይ እናንተ እዚህ ቆይ አላቸው” የሚል እናንባለን (ማቴ. 26:36)። ኢየሱስ እርሱ መጸለይ ብቻ ሳይሆን እኛም እንድንጸልይም ያዘናል፤ “...ስትጸልይ ወደ ቤተህ ገብተህ በርህን ዝጋና በሰውር ወዳለው ወደማይታይ አባትህ ጸልይ...” (ማቴ. 6:6)። በክርስቲያኖች ሕይወት ጸሎት ምን ያህል አስፈላጊ መሆኑን ይበልጥ ለመረዳት “በጸሎት የማይቻለው ይቻላል” የሚለውን መጽሐፌን እንድታነቡ እመክራችኋለሁ።

ጸሎት ለክርስቲያን ሳይንስ አማኞች ይህን ያህል ትርጉም ያለው አይደለም። እንዲያውም መሪያቸው ሚሪ ቤከር “ወደ ግላዊ እግዚአብሔር (Personal God) መጸለይ መንፈሳዊ እድገትን ያስናክላል” ብላ ጽፋለች። ለእኛ እግዚአብሔር “ግላዊ አምላክ” ሲሆን ለክርስቲያን ሳይንስ አማኞች ግን “መሠረታዊ መመሪያ” (principle) ብቻ ነው። በዚህ ምክንያት ነው ጸሎት በክርስቲያን ሳይንስ አማኞች ዘንድ ከፍተኛ ሥፍራ የሌለው።

የክርስቲያን ሳይንስ መጽሐፍ ስለ ጸሎት እንዲህ ይላል፤ “...ጸሎት የእግዚአብሔርን ሃሳብ የማስለወጥ ኃይል የለውም፤ እግዚአብሔር ዕቅዱን በሰው ፍላጎት ብቻ አይለውጥም...በጀሮ እንዲሰማ ሆኖ ቢጸለይ ትክክለኛው እስከሆነ ድረስ ግድ የለኝም...ፍሬያማው ጸሎት ግን የማይሰማው ነው...የጸሎት አደገኛው ወደ ፈተና የሚመራን መሆኑ ነው...ከሥጋዊ ሰው ጋር የሚኖረውን ዓይነት ልመና ከመለኮታዊ አዕምሮ (divine mind) ጋር ልማዳዊ የሆነ ጸሎት ወይም ልመናን መለማመድ እግዚአብሔርን ሥጋዊ እንደሆነ አድርጎ ማሰብ ነው፤ ይህም መንፈሳዊ ዕድገትን ወደ ጓላ ይጎትታል...ጸሎት ኃጢአትን ያጠፋል፤ የተሻለ ሰው ያደርገዋል የሚል እምነት ከሆነ ጸሎት ክፉ ነገር (evil) ነው ማለት ነው፤ ይቅርታ ተሰጥቶኛል ብሎ ስለሚያስብ በኃጢአቱ እያደገ ይሄዳል...” ይላሉ።

የክርስቲያን ሳይንስ አማኞች ጸሎትን ይቃወሙ እንጂ ኢየሱስ ራሱ ወደ አባቱ እንደጸለየና እኛም “በሰማይ የምትኖር አባታችን ሆይ! ስምህ ይቀደስ፥ መንግሥትህ ትምጣ፤ ፈቃድህ በሰማይ እንደሆነ፥ እንዲሁም በምድር ይሁን። የዕለት እንጀራችንን በየቀኑ ስጠን። እኛ የበደሉንን ይቅር እንደምንል፥ በደላችንን ይቅር በልልን...” ብለን ግላዊ ወደሆነው (Personal God) አምላካችን እንድንጸልይ ያዘናል። የክርስቲያን ሳይንስ መጽሐፍ ግን “...ጸሎት የሳይንስን ሕልውና (science of being) አይለውጥም፤ ነገር ግን ከእርሱ ጋር ተስማምተን እንድንኖር ያደርገናል” ይላል። መጽሐፍ ቅዱስ ጸሎት ከእግዚአብሔር ጋር መነጋገር (መገናኘት) ነው የሚለውን ሃሳብ ስለማይቀበሉት በግላቸው ትክክለኛውን ዓይነት ጸሎት ይጸልያሉ ብለን አናምንም። ጸሎትን ሲቃወሙ “ግላዊ ወደሆነው እግዚአብሔር አትጸልይ፤ እግዚአብሔር በሰው ሃሳብ አይመራም ወይም አይሳብም፤...“መለኮታዊ የሆነውን መሠረተ ሃሳብ” (divine principle) በኋላ የሆነውን ነገር አድርግ ብለን አንጠይቀውም። በኋላ ሥራው ተሠርቶ አልቋል” ይላሉ።

10 ስለ ሰውና ተፈጥሮው ያላቸው እምነት

የክርስቲያን ሳይንስ አማኞች በሙሉ ልባቸው ሰው አካላዊ ፍጡር (physical existence) ያለው መሆኑን ይከዳሉ። “...ሰው ቁስ አካል (matter) አይደለም፤ አንጎል፣ ደም፣ አጥንትና እንዲሁም ሌሎች ቁስ አካላት ያሉት ፍጡር አይደለም፤ ...ሰው መንፈስ ፍጹም ነው፤ ስለዚህ ሰው መንፈሳዊና ፍጹም ሆኖ በክርስቲያን ሳይንስ መታወቅ አለበት፤ ...ሰው “የፍቅር” ሃሳብ (idea)፣ ምስል እንጂ ቁስ አካል አይደለም” ይላሉ።

ሚሪ ቤከር የሰውን በአካል መኖር መካደ ሳይበቃት እግዚአብሔርን በአፈጣጠር ሥራው እርሟት ለማድረግ ስትሞክር ትታያለች። “ሰው “የኃይሉ ሕልውና” (supreme being) ዘርና ሃሳብ (idea) በመሆኑ ፍጹምና ዘላለማዊ ነው፤ ሕግን በመታዘዝ ዘላለማዊ በጎነቱን ይገልጣል። ምክንያቱም ወሰን የሌለው ሕይወትን የሚመስል በመሆኑ ነው” በማለት ጽፋለች። ሰው ቁስ አካል ያለው ፍጡር መሆኑን የክርስቲያን ሳይንስ አማኞች ይካዱ እንጂ መጽሐፍ ቅዱስ “...እግዚአብሔር አምላክ ከመሬት አፈር ወስዶ ሰውን ከአፈር አበጀው” በማለት (ዘፍ. 2:7) በማያጠራጥር ሁኔታ ሰው ሥጋዊ አካልና መንፈስ እንዳለው ይናገራል።

የክርስቲያን ሳይንስ አማኞች “ሰው ሙሉ በሙሉ መንፈሳዊ (spiritual) ሆኖ “እግዚአብሔርን የሚያንጸባርቅ” በመሆኑ እግዚአብሔር ኃጢአትን መሥራት ስለማይችል ሰውም ኃጢአትን መሥራት የማይችል፣ እንከን የሌለበት፣ ሙሉ በሙሉ ፍጹም ነው፤ እግዚአብሔር ትክክለኛና ዘላለማዊ ከሆነ ሰው የእርሱ አምሳያ በመሆኑ ሕይወቱ ፍጹምና ዘላለማዊ ነው... መንፈሳዊው ሰው በፍጹምነቱ እግዚአብሔርን ስለሚመስል ለዘላለም ከእግዚአብሔር ጋር በእኩልነት (coexistent & coeternal) ሆኖ ይኖራል” ይላሉ።

ሰው የእግዚአብሔር ፍጡር ይሁን እንጂ ተፈጣሪው ከፈጣሪው ጋር በእኩልነት ደረጃ (coexistence) ሆኖ መኖር እንደማይችል የተረዱት አይመስለንም። ሰው ሥጋ ከሌለው መንፈስ ብቻ ከሆነ ለምን ሰውነታቸውን ያበሉታል? ያለብሉታል?። ሰው ሙሉ በሙሉ መንፈሳዊና ፍጹም ነው ብሎ ማመንና መቀበል “...ኃጢአተኞች ሆነን ሳለ ክርስቶስ በእኛ ምትክ ሞቶአል፤ ...እንግዲህ የጸደቅነው በኢየሱስ ክርስቶስ ደም ከሆነ ይበልጡንም ከእግዚአብሔር ቁጣ የምንድነው በእርሱ አማካይነት ነው” (ሮሜ 5:8-9) የሚለውን ቃል መካዳችን ይሆናል።

11 ስለ ፈውስ ያላቸው እምነት

የክርስቲያን ሳይንስና የሚሪ ቤከር የእምነታቸው መሠረት ከሃዋርያት ዘመን ጀምሮ የጠፋውን የፈውስ ኃይል ሚሪ ቤከር ለክርስትና እምነት

መልሳ ያመጣች መሆኑ ላይ ነው። ይህችው መሪያቸው መለኮታዊ ፈውስን በመከተል እርሷ ራሷ በተለያዩ በሽታዎች የተያዙትን ብዙ ሰዎች የፈወሰች መሆኑን ጽፋለች። የክርስትያን ሳይንስ አማኞች በህክምና እንዳይገለገሉ ጥብቅ ትምህርት ይሰጣቸዋል፤ ሆስፒታልና መድኃኒት ክል ክል ሲሆን ቀዶ ጥገና ግን ይፈቀዳል። በተለያዩ በሽታ የተያዙትን ብዙ ሰዎችን ፈውሰናል ይበሉ እንጂ የተፈወሱትን ሰዎች ስምና አድራሻ በማቅረብ ማረጋገጥ አይችሉም። ከዚህ በፊት “ፈውሰናል” ያሉትን ዓይነት በሽታ እንዲፈውሱ በህኪሞች ሲጠየቁ መልስ አይሰጡም። የሚሪ ቤከር የቅርብ ጓደኞቿና ዘመዶቿ በተለያዩ በሽታ እየተሰቃዩ ሞተዋል። የመፈወስ ኃይል ቢኖራት ኖሮ እነርሱን በፈወሰቻቸው ነበር። እርሷ ራሷ እንኳን ብዙ ጊዜ እየታመመች የህኪምና የመድኃኒት እርዳታ ይደረግላት ነበር። ሌላው ቀርቶ የራሷን ሞት ማስቀረት አልቻለችም።

የህኪም እርዳታ እንዳይፈልጉ ከመከልከላቸው የተነሳ ብዙ የክርስትያን ሳይንስ አማኞች ሞተዋል። ይሁን እንጂ ብዙዎች ወደ ክርስትያን ሳይንስ እምነት ሊሳቡ የሚችሉት በበሽታና በእዕምሮ ግጭት ላይ የማዳን ኃይል አለን ብለው ስለሚያስተምሩ ብቻ ነው። ሳይኮሎጂስት ዴቭድ ኤስ ዲቪስ “በሃሳቡ የታመመ ሰው፣ በሃሳቡ ብቻ ይድናል” አለ። በክርስትያን ሳይንስ እምነት ተፈወስን የሚሉ አንዳንድ ሰዎች በሃሳብ ብቻ ሳይታመሙ ታመምን የሚሉ ናቸው። መፈወሳቸውም በህኪም የተረጋገጠ አይደለም።

መርሳት የሌለብን ነገር ቢኖር የክርስትያን ሳይንስ እምነት ለሰው አዕምሮ ጊዜያዊ ሰላም መስጠት እንደሚችል ነው። ለነፍሳቸው ከእግዚአብሔር ጋር በመታረቅ የሚገኘውን እውነተኛና ዘላለማዊ ሰላም ግን መስጠት አይችልም። ምክንያቱም መጽሐፍ ቅዱስ ደኅንነታችን የተመሠረተው ክርስቶስ በመስቀል ላይ በከፈለው ዋጋና በእግዚአብሔር ጸጋ ብቻ እንደሆነ ስለሚናገር ነው። የክርስትያኖች “ክርስቶስ” የክርስትያን ሳይንስ አማኞች እንደሚሉት “መለኮታዊ ሃሳብ” (divine idea) ሳይሆን፣ ሥጋ የለበሰ ፍጹም አምላክ ነው (ዮሐ. 1:1-14)።

የክርስትያን ሳይንስ መሥራች የነበረችው ሚሪ ቤከር ለመሞት ጥቂት ደቂቃ ሲቀራት እጇ እየተንቀጠቀጠ በትንሽ ወረቀት ላይ “እግዚአብሔር ሕይወቴ ነው” ብላ ጻፈች። ይህን ስትል “መሠረታዊ መመሪያ” (principle)፣ “መንፈስ”፣ “የአዕምሮ ብቃት” (intelligence) ሕይወቴ ነው ማለቷ ይሆናል። አዕምሮዋ የተወናበደ በመሆኑ “ግላዊ እግዚአብሔር” (Personal God) አለ ብሎ ማመን አልቻለም። የክርስትያን ሳይንስ አማኞች መከራ አለ ብለው አያምኑም። የሚሰማቸውና ብዙ ገንዘብ የሚከፍላቸው ካገኙ የተሳሳተውን “ሟች አዕምሮ” (mortal mind) በጸሎት እናስወግዳለን፣ ሳንሰለች ሁልጊዜ ወደ እግዚአብሔር እንጸልያለን ይላሉ። ነገር ግን የሚጸልዩት ወደ ግላዊ አምላክ ሳይሆን “መለኮታዊ ሀሳብ” ብለው ወደሚጠሩት አምላክ ነው። ምክንያቱም ወደ ግላዊ አምላክ መጸለይ እንቅፋት ይሆናል እንጂ አይረዳም ብለው ስለሚያስቡ

ነው። መጽሐፍ ቅዱስ ጸሎት ችግራችንን አይቶ መልስ ሊሰጠን ወደሚችል ወደ ግላዊ አምላክ ልመና ማቅረብ እንደሆነ ያስተምረናል (ፈልጽ. 4:6-7)። የክርስቲያን ሳይንስ አማኞች ግን በተደጋጋሚ ጸሎት እንቅፋት ይሆናል እንጂ አይረዳም ብለዋል።

የክርስቲያን ሳይንስ አማኞች የሚኖሩት በክህደት ውስጥ ነው። መከራ፣ ስቃይ፣ ኃጢአት፣ በሽታና ሞት አለ ብለው አያምኑም። ምክንያቱም ክፉ ነገር በመንገዳቸው ሲያጋጥማቸው “እውነት አይደለም” በማለት ስለሚክዱ ደስተኛ መስለው ይታያሉ። መከራ ሲያጋጥማቸው “የለም” ይላሉ፤ የሚወዱት በሞት ሲለይ እያዩት እንኳን “አልሞተም...የተሳሳተ እምነት (Illusion) ነው” በማለት ይክዳሉ።

አጠቃላይ ግምገማ

1 የክርስቲያን ሳይንስ አማኞች አልፎ አልፎ መጽሐፍ ቅዱስን ይጠቀሙ እንጂ የሃይማኖታቸው ወሳኝና ሙሉ ሥልጣን አለው ብለው የሚቀበሉት የሃይማኖቱ መሥራች የሆነችው ሚሪ ቤከር የጻፈችውን “ሳይንስና ጤንነት” የተባለውን መጽሐፍ ነው። ይህ መጽሐፍ የመጽሐፍ ቅዱስን ቋንቋ ከዚህም ከዚያም ጠቃቅሶ በይዝም መሠረታዊ የሆነውን ዋና ዋና እምነቶችንና እውነቶችን ይክዳል።

2 ክርስቲያን ሳይንስ ብዙዎችን ሊሰብ የቻለበት ትልቁ መሣሪያ በሽታን እንፈውሳለን የሚለውን ተስፋ ስለሚሰጥ ነው። ኃጢአትን፣ በሽታን፣ እርጅናንና ሞትን የሚፈሩ አንዳንድ ሰዎች ይህ እምነት እነዚህ ሁሉ የሉም ብሎ ስለሚክድ በቀላሉ ይሳባሉ። እምነታቸውን ለማስፋፋት ሬዲዮና ቴሌቪዝን እንዲሁም ሥነ ጽሁፍ በሰፊው ይጠቀማሉ።

3 ይህ የተሳሳተ እምነት መሠረቱን ያደረገው መስመር የለቀቀ የፍልስፍና ቋንቋና ሃሳብ ይዞ ነው። ይህም ፍልስፍናቸው ኢየሱስ በወንጌሉ የተናገረው ልክ አይደለም፤ ሚሪ ቤከር ግን ልክ ነች እንዲሉ አድርጓቸዋል።

4 በክርስቲያን ሳይንስ ውስጥ አንዳንድ ሰዎች ከበሽታቸው ስለዳኑ ብቻ እምነታቸው ትክክል ነው ማለት አይደለም። አንዳንድ ሰዎችን የሚሰማቸው ሕመም ከአእምሮ ጋር የተያያዘ ከሆነ አስተሳሰባቸው ሲለወጥ የሚሰማቸውም ህመም የሚጠፋ መሆኑ ግልጽ ነው። ብዙ ሃይማኖቶች ሌላው ቀርቶ ጠንቋዮችና አለማተኞችም እንኳን በሽ

ተኛን እንፈውሳለን ይላሉ። ስለዚህ በሽተኛ ከበሽታው መፈወሱ የሃይማኖትን ትክክለኛነት ያረጋግጣል ማለት እንዳልሆነ ማወቅ ይገባናል።

